

Leto XXI. Stev. 102
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SINKOVEC
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
 USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
 1934 // MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 14-DNEVNIK IN
 TEDNIK. OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 // OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI Z «BORBO»

NOVIM ZMAGAM proletarskega internacionalizma naproti!

OB 1. MAJU — MEDNARODNEM DELAVSKEM PRAZNIKU

DR. JOŽE POTRČ

Danes je splošno priznano, da je internacionalizem, to je bratstvo med enakopravnimi narodi, ki ga proslavljamo zlasti na delavski praznik, nujen atribut socializma. Ko je K. Marx pred sto leti znanstveno utemeljil vlogo proletariata kot intelektualno in moralno gibalno silo socializma, je tudi skoval najpomembnejše geslo, namreč: Proletarci vseh dežel, združite se! Ta parola še po sto letih ni uresničena, pa vendar je bolj živa kot kdajkoli in dobiva mnogo bolj vsestransko, bogato in globoko vsebino, ki bi jo lahko izrazili s klicem: narodi, ljudstva vsega sveta, združite se! Proletarski internacionalizem s tem ne samo, da nič ne izgublja, ampak postaja resnično jedro vseh naprednih sil sveta. Objektivni ekonomski in družbeni razvoj, pravzaprav slepe ekonomske sile so privlekle človeštvo do najusodnejše alternative v vsej zgodovini, in sicer ali propasti, t. j. uničiti vso civilizacijo, ali pa napraviti oni znameniti skok iz carstva nužnosti v carstvo svobode.

Zakoniti proces koncentracije kapitala je privedel do državnega prisvajanja presežnega dela, do takega monopola države, kjer nahaja svojo absolutno mejo, kjer nadaljnja monopolizacija v še manjšem številu rok sploh ni več mogoča, ampak nastane potreba po družbenem upravljanju in s tem potreba po likvidaciji vsakega monopolizma. Monopolizem se začne spreminjati v svoje nasprotje, v socialistično demokracijo, seveda zaradi delovanja naprednih družbenih sil, ki imajo v socializmu edini izhod. To zgodovinsko fazo karakterizira hkrati revolucija v fiziki in tehniki z alternativno »koekzistenco v življenju ali v smrti«.

Borba za internacionalizem prehaja torej zopet v novo, zdaj pa zares zadnjo fazo. Če je Lenin pred 40 leti še lahko imenoval monopolizem trustov, kartelov, koncernov itd. zadnjo fazo kapitalizma, nas je nadaljnji razvoj družbe poučil, da to še vendar le ni bila zadnja faza. Zmaga državnega kapitalizma v svetovnem merilu, kakor ga je označil naš VI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, je izzvala svojevrstno modifikacijo borbe za internacionalizem. K. Marx je v Manifestu trdil, da je buržoazija poenostavila razredna nasprotja, tako da se je družba razcepila v dva velika sovražna si tabora, v dva velika, neposredno drug nasproti drugemu stoječa razreda: buržoazijo in proletariata. Sto let pozneje pa je nastal videz, da ne gre za dva razreda, ampak za dva bloka držav, ki se hočeta medsebojno uničiti, ker ju šene rivalstvo v borbi za svetovno hegemonijo v oboroževalno tekmovalno in v ideološki razcep človeštva. Temu razcepju človeštva služi teorija o »socialističnem, miroljubnem« in o »vojnohujjskaskem, imperialističnem« taboru. To je seveda lažno poenostavljanje resničnih, globlji nasprotstev na svetu.

Brez pravilne, znanstvene analize resničnih nasprotstev pa ni mogoča uspešna borba za so-

cializem in za internacionalizem. Temu svojevrstnemu, blokovskiemu nacionalizmu se zoperstavljajo vse napredne sile človeštva in zahtevajo aktivno koekzistenco vseh držav ne glede na katerekoli razlike, ki jih delijo. Teorija aktivne koekzistence izhaja iz dejstva, da imajo vsi narodi, in ne samo proletariati vseh dežel, skupne interese, da torej nepremostljivih nasprotij med narodi sploh ne more biti, ampak lahko narodi s sodelovanjem na vseh področjih rešijo ne samo mir, ampak ustvarijo tak napredek za vse, kakor ga svet še ni videl. Zato ni najmanjšega dvoma, da pomeni zmaga internacionalistične ideje nekaj povsem novega, nekaj, kar se na podlagi nacionalizma, s sebično nacionalistično politiko ne da nikdar doseči. Pa tudi s pravilno internacionalistično politiko — tu ne smemo trpeti nobenih iluzij — bo rešen mir in napredek le z gigantskimi napori vseh narodov.

Danes je torej vezan napredek bolj kot kdajkoli v zgodovini na pravilno pojmovanje internacionalizem. Nasprotje med nacionalizmom in internacionalizmom mora biti do kraja razčiščen. Strašni porazi proletariata v borbah zadnjih sto let nas učijo, da gre za tako veliko in novo stvar, ki je ni mogoče uresničiti brez velikih naporov in drage šolinje.

Spomnimo se ob letošnjem prvem maju predvsem nekaj onega, česar smo se od Oktobrske revolucije, še prav posebno pa od 1948. leta dalje, naučili. Bolje bomo razumeli idejo koekzistence kot edino vodilno idejo sodobnega internacionalizma.

Ameriški socialist De Leon, ki mu je izrekel Lenin priznanje za idejo socialističnega industrijskega sindikata, je pravilno cenil v marksizmu kot najvažnejše internacionalizem. In vendar ni razumel neke bistvene razlike med nacionalizmom in internacionalizmom. Tako je pisal:

»Kapitalizem je mednarodni in tudi socializem naj bo. Socializem ne bi bil mednarodni, če kapitalizem ne bi bil. Samo v oni meri, kakor postaja kapitalizem mednarodni, postaja tudi socializem. Pričakujemo od socialistične revolucije, da bo postala vse presegajoča revolucija človeške rase. Popolnoma je pravilno, da bi morali vsi narodi sveta z veliko manifestacijo pokazati, da so bratje.«

Internationalizem bi torej naj bil samó neke vrste plod nacionalizma. Seveda je res, da se kapital mednarodno povezuje, prav tako je res, da je postal že ves svet eno samo kapitalistično tržišče. Toda iz tega še ne sledi, da socialistični proletarski internacionalizem zavisi v kakršni koli meri od kapitalističnega »internationalizma«. Edino proletariati je lahko do kraja internacionalističen, t. j. samo on lahko do kraja premaga ozki nacionalni egoizem. In še on zelo, zelo težko! Buržoazija pa nikoli! To je eno od globokih spoznanj, ki jih moramo še pomnožiti.

To je za nas zato tako važno, da nacionalizma kot smrtnega so-

delavcev. Takšno absolutiziranje razrednih razlik in negacija resničnih narodov vodi seveda samo v zmedo. Toda najvažnejša slabost takega »internationalizma« pojmovanja je v tem, da ne vidi, da gre pri proletarskem internacionalizmu za podrejanje posebnih nacionalnih interesov, ki ne bodo zginiti tako dolgo, dokler bodo posebni narodi na svetu (in to bo še zelo, zelo dolgo), mednarodnim interesom ali skupnim interesom vsega človeštva. To podrejanje pa je dolgotrajno in nepričakovano težak proces, kakor bomo še videli. Popolnoma nedopustno je kakorkoli primerjati proletarski in buržoazni internacionalizem, čeprav ta zadnji res, seveda v zelo nepopolni obliki, eksistira. Kdor hoče edino pravilno, edino znanstveno gledati, mora gledati zgodovinsko. Če upoštevamo znano Marrovo trditev, da so azijske, antične, fevdalne in moderne buržoazne metode proizvodnje le progresivne dobe v ekonomskem razvoju

družbe, potem nam mora biti aksiom, da vsaka nova doba pritrjuje n. pr. sledeče: »Danes sta na svetu samo dva naroda, namreč kapitalistični razredni narod, ki živi od znoja naroda delovnega razreda...« De Leonovi učenci, ki so prav posebno ponosni na učiteljev »internationalizem«, trdijo, da je hotel poudariti internacionalnost tako kapitalistov kot

celo za osnove takšnega družbenega reda se pa mora proletariati naporno pripravljati in sicer v okviru starega družbenega reda. Ze za samo sposobnost upravljanja gospodarstva se mora dolgo in v težki borbi pripravljati. Če se nečemo dati od nobenega dogodka presenetiti niti od pojavov na poti proletarskega usposabljanja za socializem razočarati, ampak ohraniti optimističen in hkrati realističen pogled, potem moramo skrbno analizirati objektivne pogoje, pod

na oblast in leči in spat. Dokler smo mi obračali pozornost nemških delavcev na zaostalost nemškega proletariata, ste se vi na najokornejši način laskali nacionalnim instinktom in celo vseh pred sodkom nemških obrtnikov, kar je brez dvoma popularnejše. Enako, kakor so demokrati iz besede narod naredili sveto bitje, ste vi to isto storili iz besede proletariati. Kakor demokrati ste tudi vi zamenjali revolucionarno evolucijo z revolucionarnimi frazami.«

Marx se je zmotil samo v tempu razvoja. Ne petdeset, ampak sto let je moralo preteči in proletariati je moral v dveh svetovnih vojnah med narodi pokopati v lastni krvi mednarodno solidarnost. Še več, ko je iskal najboljšo pot v socializem, je ustvaril dve internacionalni, ki sta si med seboj ostro nasprotovali.

Oni, ki so mislili, da je oktobrska pot edino mogoča pot v socializem, so verjeli v svetovno revolucijo, v »svetovni Oktobere« in ustvarili en sam enoten »štab svetovne revolucije«. Upanje na svetovno revolucijo se sicer ni izpolnilo, človeštvo se je pa vendar zelo približalo socializmu. Nastal je čisto nov položaj. Marx in Engels sta bila prepričana, da lahko zmaga socializem le v najbolj razvitih deželah sveta in sicer hkrati. Lenin je s teorijo o šibkem členu v verigi imperializma dokazal, da je možna politična zmaga tudi v eni sami deželi. Danes pa se dokončno postavlja pred človeštvo alternativa ali splošne zmage socializma ali pa najstrašnejšega poraza internacionalizma in proletarske solidarnosti.

V luči te alternative moramo presojati pomen borbe za aktivno koekzistenco. Z njo se priznava pravica vsakega naroda, da si sam zariše pot v socializem. Ni več govora o izvozu revolucije, ne o monopolu vodstva, kakor je rekel tov. Kardelj; v svetu se začneja borba za likvidacijo sovražnih blokov in za poglobljeno sodelovanje v okviru OZN. Poleg politične borbe za mir t. j. z miroljubnimi sredstvi in s sporazumnim reševanjem političnih konfliktov se vrši — teoretično vse premalo ocenjena — borba za mir na ekonomskem področju. Dokler se namreč ne reši zadovoljivo za vse narode vprašanje ekonomskega napredka, posebno v nastopajoči atomski dobi, vprašanje likvidacije nezasišane nenakomernosti v ekonomskem razvoju, ki grozi s krizo, dokler se ne reši vprašanje polne zaposlitve, povečanja produktivnosti in stalnega dvigovanja življenjskega standarda, obstoji trajna nevarnost, da posebni nacionalni interesi prevladajo nad občečloveškimi, nacionalizem nad internacionalizmom. Vse vojne namreč v zgodovini imajo pretžno ekonomski izvor. Zato je nujno potrebno, da se svetovni proletariati kot čuvar miru in gibalna sila socializma že v kapitalizmu zainteresira za upravljanje presežnega dela, za način njegovega prelivanja v družbeno potrebne in za standard odločilne investicije.

Prej ali slej bo moral svetovni delavski razred — nikakor ne edino v interesu nerazvitih, ampak prav tako v interesu najbolj razvitih dežel — odločno poseči v prelivanje svetovnega viška dela zaradi odprave anarhije v proizvodnji, zaradi odprave razlik med razvitimi in nerazvitimi deželami in zaradi harmoničnega razvoja že davno enotne ekonomike sveta. Ne gre za karitativno pomoč nerazvitim, »revnim« kontinentom, ampak za medsebojno sodelovanje, za dolgoročne kredite, za industrializacijo treh zaostalih kontinentov, za povečanje produkcije vsega sveta v korist vseh narodov. Le buržoazija se lahko boji

»Vtem ko mi govorimo delavcem: Morate preživeti še petnajst, dvajset, petdeset let meščanskih vojn in vojn med narodi, ne samo, da bi spremenili obstoječe odnose, ampak tudi, da bi spremenili sami sebe in postali zreli za prevzemanje oblasti, vi nasprotno pravite: Moramo takoj priti

sveta nad praznovanjem, delavskih nad herojsko lenobo, državljanskega prava nad srednjeveškimi privilegiji itd. Govori o revoluciji 17. stoletja zoper 16. stoletje, in 18. stoletja zoper 17., ki sta izražali še bolj potrebe vsega takratnega sveta kakor samo Anglije in Francije. Koliko bolj šele izraža vsaka revolucija 20. stoletja potrebe vsega sveta!

Socialistična revolucija pomeni v vsakem pogledu premoč nad kapitalizmom in omejenim nacionalizmom. Ona pomeni vse kaj drugega kot buržoazne revolucije, namreč uresničenje bratstva med vsemi narodi, uresničenje enakopravnih socialističnih družbenih odnosov, kar zopet pomeni še neznano visoko prostovoljno disciplino, obvladavanje slabosti človeške narave, obvladavanje zavisti, sebičnosti, sovraštva, nezupanja, intriganstva itd. in z druge strani takšno ustvarjanje novih lastnosti, ki pomenijo socialističnega človeka, kakor si ga danes še niti ne moremo predstavljati. Za tak družbeni red, da,

**OB PRAZNIKU DELA
 NAJLEPŠE ČESTITKE**

NAROČNIKOM, BRALCEM,
 SODELAVCEM IN VSEM DELOVNIM
 LJUDEM NAŠE DOMOVINE!

UREDNIŠTVO, UPRAVA IN TISKARNA
 »LJUDSKE PRAVICE«

Spomini na praznovanje 1. maja v preteklosti

Na tovarniškem dimniku je zavihrala rdeča zastava

Zapisek o praznovanju 1. maja leta 1933 v Trbovljah

Ko praznujemo prvi maj v miru in svobodi, se spominjamo na tiste čase, ko se je proletarijat v naši domovini začel zavedati svojih moči in začel praznovati prvi maj kljub terorju protiljudskih režimov, ki so hoteli zadržati napredno delavsko gibanje z žandarskimi bajonetami. Pri nas so začeli delavci praznovati prvi maj že konec prejšnjega stoletja. Tako so na primer imeli leta 1898 slovenski delavci v Trstu 1. maja dve veliki zborovanji. Tudi v Ljubljani je bilo takrat delavsko zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 800 ljudi, obhod po mestu pa je bil prepovedan. Veliki delavski shodi so bili tudi v Idriji, Celju, Zagorju, Trbovljah in Hrastniku. Prvi maj je postal v nadaljnjih desetletjih tradicionalni delavski praznik, katerega praznovanje niso mogli preprečiti niti diktatorski ukrepi šestojanuarskega režima kralja Aleksandra.

Spominjamo pa se tudi na praznovanje prvega maja v času narodnoosvobodilnega boja. Takrat so naši partizani praznovali prvi maj z zažiganjem kresov in z borbenimi akcijami, ki jih ni mogla preprečiti nobena ofenziva.

vratove na obod. Mesečina neusmiljeno razsvetljuje revir, da bi z vrha lahko štela kamenčke v pesku. Malo je časa, ni da bi se obrnila.

Ranto z zastavo potisneva čez obod in veževa z žico.

Srce nama je zastalo, ko se je z roba zastave izmuznil kos opeke in s peklenskim truščem padel v globino na streho. Potuhneva se in pridrživa sapo. Nič! Pohitiva. In že se naglo spuščava v globino. Namenila sva se nažagati klanfe. Alti tista nesrečna opeka, ki je tresčila v globino, namna ne da miru.

Potem jo odkurimo kot tri sence. Knapi so se pravkar vsuli s šišta. Lép se kmalu izgubi z zaslom. Lojz gre z menoj. Pri meni se drug v drugega reživa, takšna sva od saj. Lojz se več ko uro umiva in strga. Potlej izgine še on proti Dobrni. Jaz svoje brezupne cape zabrišem v stranščice. Pa se vležem, kakor bi se nič ne bilo zgodilo. Z vrha dimnika se je voljno ulegla dolga rdeča za-

stava. Kdor se je v mesečini ozrl kvišku, mu je morala pasti naravnost v oči. Razen številnim žandarskim patruljam, ki so križarile po knapovskih kolonijah in nas to noč varovale pred komunizmom.

Brat me zarana vrže s postelje: »Rudi, pohiti! Na dimniku je rdeča zastava! Spodaj vse polno žandarjev, potem pa naokoli cele Trbovlje!»

Penili so se in robneli ti bojevnik zoper komunizem. Najbolj Škarja, ki ni mogel videti rdeče barve. Nobeden pa ni imel korajže, da bi smel zastavo. Za pet sto dinarjev je to storil dimnikarski pomočnik. Tega pa tudi Forte ni prenesel in je lukomnega mulca odpustil.

Mi se na ta lep, sončni dan potegnemo najprej v Zg. Trbovlje, odtod pa z rdečimi rožami v gumnicah na Knezdol. Tu smo zvečer peli internacionalo.

Golob in Poznič sta pa tudi pošteno plačala izgubljeno stavo. Franc Gerželj

Mincer

To je bilo takrat, ko je živel v Solkanu Jože Srebrnič

Solkani praznuje delavski praznik že od konca prve svetovne vojne

Ze sredi prejšnjega stoletja se je v Solkanu začela naglo razvijati mizarska obrt, ki je v kratkem času zaslovela domala v vsej Evropi in celo na bližnjem vzhodu. Sem so se hodili učiti celo v Češki, kjer je imela mizarska obrt veliko tradicijo. Prvi mizar je bil France Srebrnič, oče znanega narodnega heroja in revolucionarja Jožeta Srebrniča. Pred prvo svetovno vojno je bilo v Solkanu 80 mizarskih delavnic, se pravi, da jo je imela vsaka druga hiša. Pozneje se je obrt še razširil, dokler ni njenega razvoja prekinila prva svetovna vojna.

Hkrati se je začelo razvijati tudi napredno socialistično gibanje, ki je združevalo ljudi najprej v prosvetnih društvih. V Solkanu je bila ena prvih narodnih čitalnic na Primorskem. Poobudo zanjo je dal dr. Karel Lavrič, ki je začel prvi buditi narodnostni in politični čut prebivalstva in napovedal srdit boj germanizaciji. Narodna čitalnica je bila ustanovljena 7. julija 1867. leta. Ustanovili so jo Matija Doljak, nadučitelj Tomaž Jug, prof. Ivan Makuc in še nekateri drugi Solkanci. Društvo je v kratkem času pritegnilo v svoje vrste vse napredne ljudi in je leta 1907 praznovalo 40-letnico z lepim kulturnim programom in telovadnim nastopom. Narodna čitalnica se je takrat preimenovala v slovensko čitalnico.

Delovanje čitalnice je prekinila prva svetovna vojna, v kateri je bil Solkan skoraj povsem uničen. Soška fronta je večino prebivalcev pogrnala v begunstvo, od koder so se vrnili šele po končanji vojni. Društveni inventar je bil uničen — uničena je bila tudi prva rdeča zastava, ki je bila društvu podarjena ob ustanovitvi. Po vojni je prosvetno življenje znova zaživelo, dokler ga prihod fašizma na oblasti ni dokončno zatrl. Društvo je

se so ta dan okrasile okna z zelenjem in cvetjem, možki pa so se z rdečo zastavo na čelu zbrali v sprevod in pojoč Internacionalo odšli v Gorico. Po zborovanju vseh delovnih ljudi na Telovadnem trgu ali v parku pri severnem goriskem kolodvoru so se mirno razšli. Ta dan je vse delo počivalo. Popoldne so delavci, včlanjeni v »Ljudskem druđu«, odšli na prvomajski izlet v Kromberk ali Trnovski gozd. Posebno slovesnostna so bila pra-

»Ljudski oder«, največja prosvetna organizacija na Primorskem, je v Solkanu uspešno vršil svoje kulturno in politično poslanstvo zlasti po prvi svetovni vojni, ko je prevzel njegovo vodstvo znani primorski revolucionar in poznejši narodni heroj pokojni Jože Srebrnič. Prepovedan je bil dve leti pred nastopom fašizma. Na sliki: člani »Ljudskega odra« na majski zabavi l. 1921 v Trnovskem gozdu. (Puščica kaže Jožeta Srebrniča, ki je slovel tudi kot glasbenik).

imelo zadnji občni zbor 10. januarja 1926, ko je imelo 234 članov in 1250 knjig.

PRVI MAJ JE BIL NAJVEČJI PRAZNIK ZA STARO IN MLADO

Po prvi svetovni vojni, ko se je iz ruskega ujetništva vrnil Jože Srebrnič in začel okoli sebe zbirati zavedne ljudi, so začeli v Solkanu praznovati prvi maj. To je bil vsako leto največji praznik za staro in mlado. Praznovali so ga tudi v letih najhujše fašistične strahovlade. Zna-

zovanja prvega maja v času od 1921. do 1924. leta, ko je bila v Solkanu na oblasti Komunistična stranka. Pod vodstvom komunističnega ljudskega poslance v rimskem parlamentu Jožeta Srebrniča in župana Antona Poberaja so Solkanci v obdobju prve delavske oblasti med prvimi na Primorskem s prostovoljnimi delom zgradili vodovod, napeljali elektriko in zgradili občinsko hišo. Pri delu sta večkrat prišla za lopato ali kramp tudi Jože Srebrnič in Anton Poberaj, kadar jima je pač dopuščal čas. M. D.

Prvomajске demonstracije leta 1912 v Beogradu (Ulica kneza Mi bajla)

KAKO SO PRAZNOVALI PRVI MAJ V SRBIJI

Prvi maj so praznovali v Srbiji prvič pred 62 leti — leta 1895. Organizatorji proslave so naslovili na srbske delavce leta 1896 poziv, ki se je končal z besedami: »Delavci, vi, ki je od vašega dela odvisna vsa družba, pohitite na proslavo! Če nam lahko buržoazija vsiljuje sto in sto svojih praznikov, imamo lahko tudi mi svoj praznik. To bo korak našega dela. Pohitite in izpričajte, da ste solidarni s svojimi tovariši v drugih deželah!»

Najburnejša in najbolj množična proslava 1. maja je bila 1905. Mladi srbski proletarijat je praznoval 1. maj v znamenju solidarnosti z ruskimi revolucio-

narji, ki so se takrat srdito borili proti carski samovladi.

Leta 1912 so v Beogradu svečano praznovali delavski praznik. Deset tisoč ljudi je prišlo na ulice in delo je večmoma počivalo. Tudi v drugih srbskih mestih je delavstvo praznovalo 1. maj. Zmaga oktobrske revolucije je močno odjeknila tudi v Srbiji. Pod vodstvom Komunistične partije je pomenilo revolucionarno delavsko sindikalno gibanje s 300.000 člani za vladajoči režim veliko nevarnost.

Zaradi naglega naraščanja naprednega revolucionarnega gibanja je reakcija stare Jugoslavije nastopila proti delovnim množicam s terorističnim in protiljudskim bojem. Radikalnodemokratska vlada je leta 1919 prvič v zgodovini delavskega gibanja prepovedala praznovanje 1. maja. Vlada je vpregla ves državni aparat, vojska, policija in žandarmerija so bile pripravljene. Mnogo komunistov, sindikalnih funkcionarjev in članov sindikatov so aretirali. Na tisoče delavcev so vrgli v ječe.

V vseh večjih mestih Srbije so delavci v boju s policijo praznovali svoj praznik. V Nišu je na ta dan demonstriralo nad 10.000 ljudi.

Leta 1920 so bile prvomajске manifestacije dovoljene, toda vlada je nameravala poslati proti delavcem policijo in žandarmerijo.

Beograjski delavci so zvedeli za to in niso šli na ulice. Po Obznani je bilo praznovanje 1. maja čedalje težavnejše. Leta 1923 so ga znova praznovali v Topčideru in manifestacije se je udeležilo nad 10.000 ljudi. Oblasti so zaostrile varnostne ukrepe. Prvega maja so organizirale rucije po vseh mestih in industrijskih središčih. Ječe so se napolnile.

Delavci in napredna študentska mladina so praznovali svoj praznik leta 1926 na poseben način. Delali so, sprevedov z rdečimi zastavami ni bilo, pač pa so vsi delavci in študentje nosili na zavajkih rdeče trakove in nageljčke. To se je ponovilo vsako leto do leta 1927, ko je policija prepovedala vse javne ulične manifestacije.

Pod šestojanuarsko diktaturo so bile vse kaznivske polne delavskih borcev. Vzhle temu pa so delavci in študentje doma in v skrnvališčih praznovali 1. maj. Kljub strašnemu terorju vlade Cvetković-Maček so leta 1940 v Beogradu organizirali prvomajski sprevod. Po kratkem mitingu so pribiteli policijski agenti in žandarmerija ter jali streljati v množico. Leta 1941 so praznovali 1. maj v Srbiji v pripravah na boj za osvoboditev naših narodov izpod okupatorja in izdajalske buržoazije.

Nikola Krstanović

Proletariat seni bal žandarjev

Bilo je leta 1939. Mariborska policija je bila v strogi pripravljenosti. Kraljevska oblast je čutila borbenost proletariata, čeprav s svojimi špijoni ni mogla izvahati kaj pripravlja za proslavo. Policija je strogo naročila, da mora preprečiti silhernu proslavo in manifestacijo. Delodajalci pa so grozili, da bodo vsakogar, ki 1. maja ne bi prišel na delo, odpustili. Vzhle temu je mariborski proletarijat manifestiral svojo borbenost na ulicah.

V zgodnjih popoldanskih urah so mnogi delavci hoteli iz mesta.

Na Pohorju blizu Mariborske koče se je zbralo okoli 200 takih izletnikov. V naravi so svobodno zadihali in dali duška svojemu razpoloženju. »Naš cilj je, streti okove fašizmu in kapitalizmu!« so poudarjali govorniki, ko so razlagali, kaj se dogaja v svetu in v naši državi in kakšne so neposredne naloge proletariata v borbi za svoje pravice. Manifestacije so se razvile v delovni poveset. Glavno besedo so imeli znani partijski delavci in sindikalni voditelji: inženir ruderstva Hermanko, profesor Novak in pek Zidanski.

Izletniki se niso vračali skrajvaj, kakor so odhajali iz mesta. Ob povratku so bili tako borbeni, da se niso bali policije. Ob prihodu v mesto so peli revolucionarne pesmi, vmes pa so se razlegali tudi klici proti fašizmu, ki je grozil s severa in zahoda, proti kapitalističnim izkoriščevalcem in klerikalcem, ki so s svojim predstavnikom Korošcem sodelovali v takratni protiljudski vladi.

Policija je hotela preprečiti manifestacije. Borbene skupine je pričakala v predmestju, da bi jih razgnala. Pa ni bila kos svoji nalogi. Skupino, ki se je vračala od Urbana, je na Kamniški cesti sicer razbila, toda iz nje je nastalo

več manjših. Delavci se niso hoteli raziti, s svojo vztrajnostjo in borbenostjo pa so pritegnili še nove. Tako je nastalo več večjih skupin, ki so po raznih ulicah prodirale v središče mesta. Takšne skupine so prihajale tudi iz drugih krajev. Bilo jih je toliko, da policija ni mogla zapreti vseh dohodov, zato se je val manifestacij razlil po vsem mestu. Skupine manifestantov niso bile tako velike, kakor smo jih navajeni po vojni; vzhle temu so vzbudile splošno pozornost v mestu.

Mariborski proletarijat je proslavil 1. maj 1939 tudi s svečano

Gostilna »Pri zlati hruški«, kjer so se zbrali mariborski delavci 1. maja 1923

akademijo. Ker oblast ni dovolila akademije prej, je bila teden dni po prazniku. To ni moglo zmanjšati njenega učinka, občinstvo je napolnilo veliko Unionsko dvorano do zadnjega kotička. Najboljši igralci mariborskih delavskih društev so odigrali Camkanjevega »Hlapca Jerneja«. Tudi s tem je mariborski proletarijat manifestiral svojo borbenost. Z.

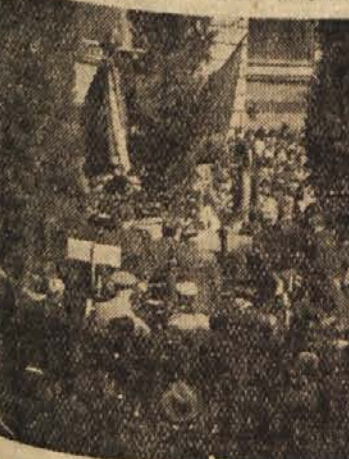

Rudi Kralj

Ni še devet. Vsi trije smo na mestu, v opekarni. Lépa postavi jeva na stražo. Z Lojzom se zvišava za peč. Jaz vodim. Dve leti sem delal v opekarni. Poznam peč, vhod in kanal in dimnik. S seboj imava žarečo rdečo zastavo. Pet metrov je dolga. Srpom in kladivom. Stefka Gorjančeva nama jo je sešila in pripravila. Zraven vlečeva smrekovo ranto, ki sem jo mimogrede izpulil na gredl.

Do pasu brozgava skozi kanal po mrzli vodi. Sloniva venčilo. Potem pa, smruk, v sajasto jevo po železnih klanfah skozi saje navzgor. Nekaj metrov nosi Lojz zastavo, jaz ranto. Potem zamenjava.

Petdeset metrov sva se potegnila kvišku. Na vrhu stegnava ranto.

Delavski manifestacijski shod na dan 1. maja leta 1919 v Ljubljani

PERSPEKTIVE TRŽAŠKEGA DELAVSKEGA GIBANJA

Ce je prvi maj praznik vsega delovnega ljudstva, na katerem delavstvo slavi svoje zmage, pregleda svoje borbene vrste, ugotavlja osnovne vzroke za svojo uspešno ali neuspešno razvojno pot in si skuša pojasniti perspektive nadaljnega razvoja, potem prav tako drži, da je letošnji prvomajski obračun tržaškega delavstva vse prej kot pozitiven in za bodočnost budilen. Bodočnost, ki se v današnjih razmerah odpira tržaškemu delavstvu, ima eno samo značilnost: skoro popolna negotovost glede možnosti golega obstoja.

Ko človek sledi dnevnim dogodkom in najbolj perečim gospodarskim in socialnim vprašanjem tržaške stvarnosti, se ne more sprostiti vtisa, da gre za stvari in vprašanja, ki jim ljudje niso kos, ker presegajo njihove moči in ki spričo tega dajejo vsemu tržaškemu javnemu življenju prizvok tragikomičnosti. Vir te tragikomičnosti imamo po eni strani v zahtevah, ki so danes zapisane na praporih vseh političnih strank: vrnitev ladij, ki so bile v Trstu že registrirane, ustanovitev novih pomorskih prog, prosta cona za

gre predvsem za poglobljanje stikov med Italijo in Jugoslavijo. Važen, če že ne odločilen element v teh stikih je tudi odnos italijanskih oblasti do slovenske narodnostne skupine na Tržaškem. Tu pa naletimo na prav nič razveseljivo dejstvo, da se še vedno vzdržuje stara miselnost, da se nikamor ne mudi, pa čeprav gre za sprejete obveznosti, in da je treba tudi priznane pravice Slovencev spoštovati v čim manjši meri, ker naj bi tako priznanje ogrozilo postojanke italijanstva v Trstu in s tem na vsem, za italijanske na-

še vedno žrtve nacionalistične protislovnosti italijanske buržoazije, ki se najobčutneje odraža na sindikalnem torišču, kjer so delavske sile razcepljene tako, da je njihov dober del podzavestno v službi protidelavskih interesov. Krepitev socialističnih sil — osnovno vprašanje italijanske demokracije — ki se mora pri nas ostvarjati zlasti v premagovanju nacionalističnega pritiska, je na Tržaškem tako po-

časna vprav zaradi tega, ker so pod krinko proletarskega internacionalizma delavsko gibanje zavajali na nacionalistična stranpotja. Ostanke tega so še danes vidni. Da se je tržaško delavsko gibanje dokončno osvobodilo ene najnevarnejših oblik razrednega pritiska nanj, je potrebno, da čim prej obnovi svojo enotnost, ki je nenadomestljiv pogoj vsakršnega demokratičnega in socialističnega razvoja. O. H.

Prvomajsko zborovanje tržaškega delovnega ljudstva na Velikem trgu leta 1947, ki se ga je v borbenem vzdušju spričo neofašističnih atentatorjev na bakljado prejšnjega udeležilo nad 100.000 ljudi

Koroški Slovenci in letošnji prvi maj

Praznovanje prvega maja je od vsega začetka izražalo težnje prebujenega delovnega človeka, ki si je na svojo rdečo zastavo zapisal, da si bo izboljšal svoj gospodarski in družbeno politični položaj. Praznik upodablja po svoji vsebini vse tiste ideje, v katerih korenini boj mednarodnega proletariata: boj proti izkoriščevalcem, proti netilecem narodne in rasne nestrpnosti in končno tudi boj proti netilecem novih vojn.

V sosednji Avstriji, kjer žive koroški Slovenci, se je uveljavil 1. maj in velja zdaj za državni praznik republike; za njegovo veljavo so si morale prizadevati generacije delovnih ljudi.

Tudi koroški Slovenci so sodelovali v boju za njegovo priznanje — vsaj toliko, v kolikor so iz leta v leto vedno večji meri vstopali v vrste delavskega gibanja.

Ce bi segli le v obdobje po prvi svetovni, v prvo avstrijsko republiko, bi morali ugotoviti, da so se iz leta v leto množile koroških Slovencev vse bolj in bolj oddaljvale od vodstva, ki se je zreduciralo v nazadnjaško vatiškansko ekspozituro; ta pa je bila nesposobna in zaradi svojih ozkih razredopolitičnih interesov ni zmogla postaviti novemu obdobju ustreznega političnega programa. Vsa prizadevanja nazadnjaškega vodstva, da bi zadržalo razvoj, so se izjalovila in doletela ga je usoda kokosa, ki je izvalila račja jajca in je potem žalostno gledala za račkami, ko so ji splavale po vodi, sama pa ni mogla za njimi.

Primeri držijo tudi za naš praznik: delovni človek na Koroškem danes proslavlja svoj praznik kljub vsemu prizadevanju nazadnjaških apostolov, da bi zmanjšali njegov pomen.

Pomen praznika ni mogla uničiti niti demagoška hitlerjevska prevara, kajti zaupanje vanj so utrdili kresovi in salve partizanov, ki so na ta dan vsa leta NOB vzpodbujali koroške Slovence k upor.

In če se pomaknemo v današnji čas: ko so si nedavno tega koroški Slovenci ustanovili svojo »Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem«, je sedaj že izvoljeni predsednik nove organizacije dr. Franc Zwitner približno takole opredelil sodobno politično koncepcijo koroških Slovencev:

Ustanavljamo si nepolitično »Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem«. S tem se ne odpovedujemo politiki in političnemu udejstvovanju. Le še bolj želimo kot avstrijski državljani, da se vključimo — v okviru avstrijskih demokratičnih strank — v politično gibanje. Naše vodilo bo napredek, svoboda, človečnost, mir in človeka vredno življenje! Zavedamo se svojih dolžnosti, tudi potrebnih naporov in morebitnih žrtv. Vsepovsod, posebno pa na tako izpostavljenih krajih, kakor je naša zemlja in država, je treba odpraviti vsako morebitno žarišče nesoglasij in nemirov, ustvariti je treba čim boljše odnose med sosednimi državami in narodi. Le tako bomo lahko razbili tisto politiko, ki neti in stalno razvija šovinizem na Koroškem. Šovinistično razpoloženje naj bi bila stalna hrana tistih klik na Koroškem, ki se drže na svojih položajih tako, da dajejo koroškemu ljudstvu opravka s šovinistično nacionalističnimi apetiti in onemogočajo pomirjenje v deželi. Vsakršen nacionalizem koristi iz-

ključno le reakcionarnim, protiljudskim, velenemskim strujam, ki jim nikakor ni po volji naša odločitev: opustitev lastne nacionalne stranke in naša vključitev v demokratično politično gibanje v državi.

Takšen razvoj, ki je znanilec visoke politične ravni koroških Slovencev, je vsekakor spodbuda, delež k notranji rasti, k posledičnejšim pogledom na nacionalno

majska poslanica Socialistične stranke Avstrije že ugotavlja, da je avstrijska republika zdaj bolj trdna v gospodarstvu, da je pomemben del njenega gospodarstva poddržavljen in da je blaznež in zločinec tisti, ki bi si drznil napasti življenjsko sposobno, v novi samozavesti avstrijskega ljudstva močno zasidrano demokratično republiko.

V socialistični Jugoslaviji z zadovoljstvom opazujemo, kako si pri naših sosedih delovni ljudje prizadevajo za svoje uveljavljanje v upravi države, za svojo sodelovanje v upravljanju gospodarstva, za obrambo svojih demokratičnih pravic; posebej pa še, kar se Koroške tiče, kjer živi del Slovencev, za pravilnejše pojmovanje in prakso v narodnostni politiki.

Vsekakor je bil v tej smeri po desetih letih — pa čeprav je sosedna država okupirana in v njej še danes lahko zasledimo ostanke težke dediščine preteklosti, sledove šovinizma in nacizma kot znamenja velikomemske ideologije — napravljen znaten korak k na-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

predku, ki se zanj prvenstveno bore prav avstrijski delovni ljudje in ne na obmejnem področju v najmanjši meri naši koroški Slovenci.

Ce je nekdanj buržoaznim politikom uspevalo ločiti kmeto od delavca, prikazovati kmetu še posebej, da je njega usoda drugačna, jim to danes ob celotnem razvoju nič več ne hasne. Ce so poizkušali ločiti narod od naroda, državo od države, tudi to danes prav tako nič več ne vžge. Zle služenj sprehod po krajih našega zamejstva bi odkril skupno kulturno dejavnost dveh narodov. (Nedavno so ob obletnici slovenskega prosvetnega društva v Hodišah uspešno sodelovali slovenski in avstrijski pevski zbori. Slovenska prosvetna zveza dosega iz leta v leto vedno več uspe-

Delavci pred vhodom v tržaško ladjedelnico Sv. Marka ob zadnji stavki v obrambo svojih sindikalnih pravic

vse ozemlje, čim širša pokrajinska in deželna avtonomija, oživitve industrije in drugih gospodarskih panog, zaposlitev številnih brezposelnih, zboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi, zagotovitev dostojnih stanovanj številnim brezdomcem itd., po drugi strani pa v dejanskih razmerah, ki se od leta 1945 stalno in postopno slabšajo, v kronični krizi, ki se v povojnih letih nenehno zaostruje. Ta kriza, ki je v razdobju angloameriške vojaške uprave imela značaj umetnega relativnega blagostanja, je izbruhnila z elementarno silo, ko je angloameriško vojaško upravo zamenjala italijanska civilna uprava. Odtlej je tržaško gospodarstvo v stalnem nazadovanju: proizvodnost pada, obrate zapirajo, brezposelnost raste, promet se krči, delavstvo — zlasti kvalificirano — odhaja v Avstralijo in drugam.

In temu procesu ni videti konca. Ukrepji, predlogi, pobude, ki se spričo takega poraznega stanja množijo, pričajo o nemoči predlagateljev, hkrati pa še zgovorneje o resnosti tržaške krize. Nekoe cvetoče mesto z živahnim prometom, edini primerni izhod velikega gospodarskega zaledja v svet, je na tem, da se dokončno spremeni v periferno provincialno mesto z nekaj deset tisoč prebivalci. Le prestižni razlogi države (dokler bodo ohranili svojo vrednost in težo) opravičujejo dosedanja finančna pomoč, a še ta priteka z običajno birokratsko počastnostjo in nikakor ne more odpraviti organske nerentabilnosti tržaške industrije.

V takih okoliščinah so tudi perspektive tržaškega delavstva vse prej kakor rožnate. Borba proti fašizmu, oboženi upor proti nacifašističnim okupatorjem, je v teh krajih ustvaril mogočno antifašistično fronto slovenskega in italijanskega delovnega ljudstva, ki je po zmagi nad fašizmom leta 1945 prevzelo oblast in bi jo bilo tudi obdržalo, da ni dogovor o vplivnih področjih med vesilami izrinil iz Trsta jugoslovansko armado in potem ljudstvu postopno iztrgal oblast iz rok ljudstva. Tako se je leta 1945 začel proces nazadovanja tržaškega gospodarstva, in s tem tudi tržaškega delavskega gibanja, katerega posledice doživljamo danes na vsakem koraku. Ce dodamo še posledice zloglasne resolucije Informbiroja, ki jih v dobršni meri občutimo še danes, potem ni nič čudnega, če je stanje v Trstu pač takšno, kakršno je, in je le malo znakov, ki bi nas mogli navajati na optimizem, neprimerno več pa tiskih, ki kažejo, da se tudi odgovorni činitelji iz dosedanjih izkušenj niso ničesar naučili.

Ce moremo v Trstu pričakovati neko relativno zboljšanje sedanjega položaja, je to nedvomno v smeri poglobljanja gospodarskih in trgovinskih zvez z njegovim naravnim zaledjem, Tu

cionalistične kroge tako občutljivem področju vzhodnih meja. To protislovlje med nujnostjo povečave Trsta z njegovim zaledjem in težnjo, da bi branili tako imenovano italijanstvo na očitno škodo slovenskega prebivalstva, postaja resna ovira za tisto sprostitve tržaškega gospodarskega, socialnega in političnega življenja, ki bi prav zdaj edino mo-

Tržaški delavci terjajo enotnost

Anton Barič je Slovenec in dela že 16 let v tržaški Tovarni strojev pri Sv. Andreju. Za letošnji prvi maj je sodelavcu »Ljudske pravice« v kratkem razgovoru nanizal naslednje misli:

Letošnji prvi maj bomo praznovali v znamenju borbe. Očeniva delodajalcev se je prav ta čas še posebno zaostrila in bo treba napeti vse sile, da bomo uspešno odbili njihov napad. Oropati nas hočejo vseh pridobitev, ki smo si jih priborili v dolgotrajnem in težavnem boju na sindikalnem področju.

Tržaški delavci so zdaj organizirani v treh sindikatih: v Delavski zvezi, v Delavski zbornici in v Enotnih razrednih sindikatih. Čeprav nas ogromna večina želi, da bi enotno slavili naš praznik, se to tudi letos ne bo zgodilo zaradi monopolističnih težnj vodstev najprej omenjenih sindikalnih organizacij. Enotnost delavskega razreda je v Trstu potrebna bolj kot kdaj prej in vsi se zavedamo, da bomo lahko le enotni ohranili naše težko priborjene pravice.

Zato si ob delavskem prazniku želimo skupno z vsemi ostalimi delavci, da bi prihodnje leto praznovali prvi maj združeni ne glede na politična in ideološka mišljenja posameznikov. Prepričan sem, da bo šele z združitvijo vseh delavskih sil napočila doba, ko se bomo z uspehom zoperstavili protidelavskim nakanam delodajalcev ter ustvarili pogoje za boljše življenje vseh delavcev na Tržaškem.

glo zaustaviti nazadovanje in odpreti perspektivo dejanske normalizacije in vzpona. V takem vzdušju postopne sprostitve bi bilo moč uspešneje reševati vsa pereča vprašanja tržaškega javnega življenja in najti zamje v današnjih razmerah kolikor toliko ugodno rešitev.

Tržaško delavsko gibanje, ki utesnje v tem procesu odigrati važno vlogo, je danes, na žalost,

Slavnostni sprevod tržaškega ljudstva 1. maja 1947

Vztrajno si utiramo pot do jedrske energije

V Institutu »Jožef Stefan« v Ljubljani uspešno pomagajo ustvarjati pogoje za izkoriščanje atomske energije v miroljubne namene

Ljubljana, aprila 1955

Kadar govorimo o atomski energiji, nehoti pomislimo na velike države, ki so zadnje desetletje prodirle precej globoko v skrivnosti atomskih energetičnih virov. Pri tem zelo malo vemo, da tudi pri nas znanstveniki ustvarjajo pogoje, da bomo prej ali slej imeli sodobne naprave za sproščanje atomske energije.

Institut »Jožef Stefan« v Ljubljani je eden izmed treh institutov, ki se pri nas ukvarjajo s problemi jedrske energije. Ta naš pomembni zavod je začel delati leta 1950 v okviru slovenske Akademije znanosti in umetnosti. Leta 1952 so bili z dograditvijo nove stavbe dani pogoji, da je začel z delom na zelo širokem področju. Pod vodstvom daleč preko naših meja priznanega znanstvenika dr. Antona Peterlina se je Institut v kratkem času razvil po svoji zmogljivosti in obsežnih nalogah v enega najpomembnejših tovrstnih zavodov pri nas. Skupno z institutom v Vinčici in Zagrebu je prevzel naloge, da ustvari pogoje za čimprejšnjo ustvaritev prvga cilja — atomskega reaktorja.

ZACETEK PRI URANOVNI RUDI

Zdaj ni več nobena skrivnost, da imamo pri nas ležišča uranove rude. V zvezi s tem je bila ena prvih nalog naših institutov, ki se ukvarjajo s proučevanjem jedrske energije, osvojiti si primerne metode za analizo uranove rude. Vzporedno z laboratoriji Instituta v Vinčici in geološke uprave so v analiznem laboratoriju Instituta Jožef Stefan razvijali metode za hitro in zanesljivo določanje urana v naših rudah. To metodo so tako izpopolnili, da je ta problem zdaj rešen. Razen tega je Institut na temelju laboratorijskih izvidov precej pripomogel, da so bila odkrita nova ležišča uranove rude, ki bodo popolnoma zadostovala za naše potrebe.

KAKO DOBITI URAN?

Druga neposredna naloga Instituta je bila, proučiti najbolj racionalne metode za pridobivanje urana. Institut se je z vso vnevo vrgel na proučevanje proizvodnje uranovega heksafluorida, ki ga uporabljajo za koncentracijo lahkih uranovih izotopov.

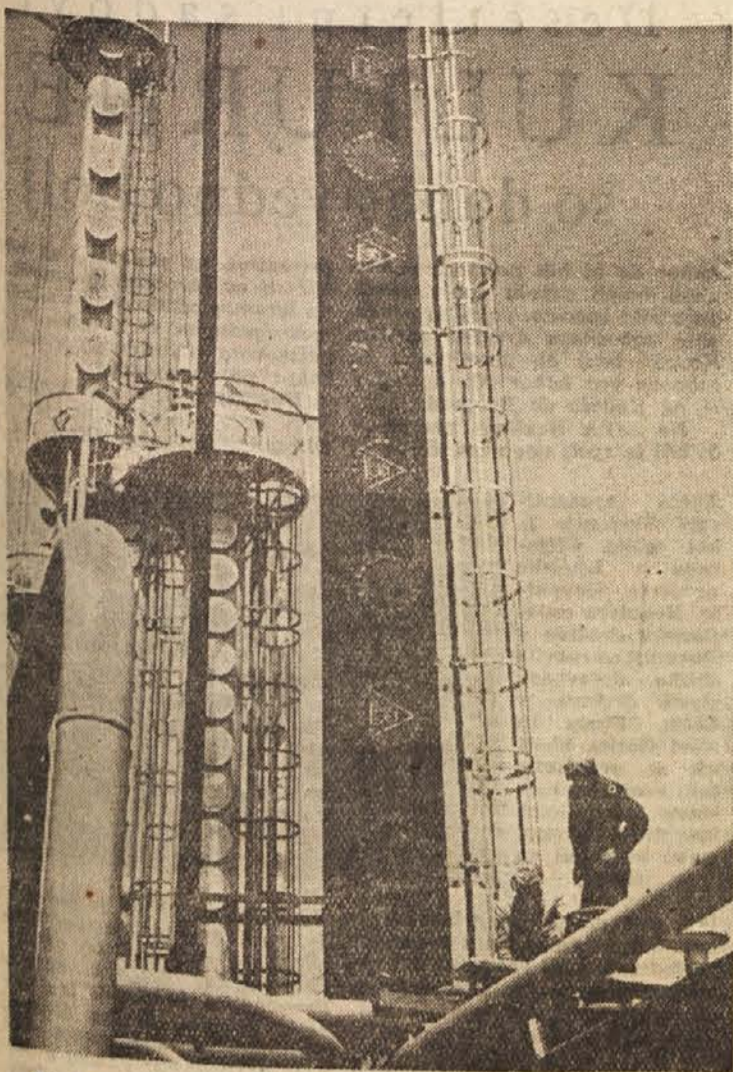
To je bilo zamotano in težavno delo. Najprej so morali osvojiti metode in skonstruirati naprave za proizvodnjo fluora. To je silno strupen in nevaren element. Ljudje pri napravah za pridobivanje fluora morajo stalno delati z maskami na obrazu, razen tega pa morajo biti tudi silno previdni, ker fluor zelo hitro eksplodira. Institut že pridobiva laboratorijsko uranov heksafluorid, razen tega pa grede h kraju tudi naprave za njegovo proizvodnjo v večjih količinah.

Fluor in njegove spojine so tudi neobhodno potrebne za pripravo plastičnih mas posebne vrste, tako imenovanih fluoroglijikov, ki so nujno potrebne pri procesu ločitve težkega in lahkega uranovega izotopa. Vodja Instituta prof. Anton Peterlin je prav po znanstvenih raziskavah na tem področju znan po vsem svetu. Izkušnje znanstvenikov In-

stitutija, kjer neprestano proučujejo in izpopolnjujejo metode za merjenje jedrskih reakcij in koncentracijo izotopov, kjer izpopolnjujejo razne naprave za merjenje radioaktivnosti elementov, kjer imajo številne aparate za delo z izotopi in za silno precizna elektronska merjenja.

Lani so v Institutu po zamisli inženirja Cilenška konstruirali in zgradili van de Graafov pospeševalnik. Letos bodo temu pospeševalniku dogradili jonski izvor in pospeševalno cev, tako da bo pospeševalnik lahko v prihodnjem letu v celoti začel delati.

Ze lani je Institut organiziral tečaj o uporabi izotopov v medicini, letos pa bodo tak razširjen tečaj ponovili. S tem skuša Institut pomagati, da bi tudi pri nas začeli uporabljati izotope za zdravljenje. Na tečaju so napravili poskus z radioaktivnim jodom, ki so ga dobili z obseva-

Visoko v nebo se dvigajo kolone nove velike degazolinaže v Lendavi

DESET LET RAZVOJA INDUSTRIJE NAFTE V PREKMURJU

LENDAVA – BODOČE SREDIŠČE za kemično predelavo zemeljskega plina

V Lendavi bo še ta mesec začela poskusno obratovati nova velika degazolinaža, ki je stala poldrugo milijardo din in bo omogočila popolno izkoriščanje dragocenih sestavin zemeljskega plina — gasolina, butana in propana. Hkrati vse kaže, da smo odkrili novo polje nafte, 15 km zahodno od Lendave pri Filovcih, kjer so pred kratkim izvirali prvo vrtno z dobro indikacijo na nafto in zdaj vrtajo že drugo. S tem se začne novo razdobje v pestri zgodovini industrije nafte na lendavskem področju in v vrsti uspehov, ki so rezultat trdega dela naših geologov, inženirjev in delavcev.

Industrija nafte v lendavskem področju se razvija po drugačni poti, kakor sorodna industrija na Hrvaškem. Na področju zahodno od Zagreba razvijajo predvsem pridobivanje nafte v revirjih Gojlo, Šumečani, Mramor brdo, Bunjani, Kloštar in Dugo selo. Proizvodnja nafte na tem področju je lani dosegla 171.000 ton, letos pa računajo z nadaljnjim povečanjem na 215.000 ton. Lendavsko področje bo letos dalo le malo več nafte, kakor lani — nekaj izpod 60.000 ton. Zato pa se industrija nafte na tem področju tem bolj orientira na predelavo lendavskega zemeljskega plina, ki predstavlja zaradi svojih redkih lastnosti bodoči temelj za kemično predelavo in za razvoj tako imenovane petrol-kemije.

NAD STO VRTIN NA PETISOVSKEM PODROČJU

Lendavsko podjetje pridobiva zdaj nafto izključno na področju Petišovci, ki se razteza od Lendave proti jugu. Tu je med vojno l. 1943 takratna madžarsko-nemška družba izvrtala prvo vrtno in jo začela izkoriščati. Vendar je ta vrtna dala okupatorju do osvoboditve le okrog 4000 ton nafte. Danes je skoraj vse petišovsko področje navrtano, saj sta bili do konca leta 1954 izvrtani že 102 vrtni, od katerih je le osem neaktivnih, dvajset pa jih še ni raziskanih. Te vrtnine so druga od druge oddaljene po dve sto metrov, v globino pa segajo približno 1700 m. Petišovsko polje je do konca lanskega leta dalo že okrog 300.000 ton nafte, izkoriščalo pa se bo lahko še 10 do 15 let. Če bi ostalo pri starem načinu eksploatacije, bi danes tu stal prvi gozd črpalnih stolpov. Na petišovskem polju pa je teh stolpov mnogo manj, ker so uvedli sodoben način prenosnih eksploatacijskih stolpov. Pred kratkim so dobili še najmodernejšo napravo te vrste. To je prenosno dvigalo na velikem motornem vozilu s teleskopskim eksploatacijskim stolpom, ki se da v najkrajšem času pripraviti za delo in se prevaža od vrtnine do vrtnine.

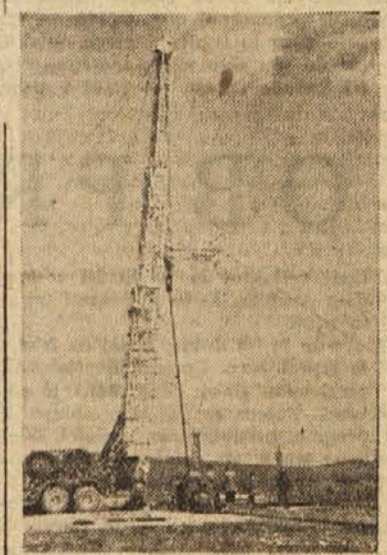
PRECEJ OBETAJOČE NOVO POLJE NAFTE

Seveda so vsa ta leta poskusno vrtni na raznih mestih. Na področju tik ob meji, kjer so z

druge strani vidni stolpi madžarskega naftnega polja, so že med vojno Madžari izvrtali prvo vrtno, ki je dala plin pod visokim pritiskom. Po vojni smo tu izvrtali nove vrtnine, ki dajejo znatne količine plina. Lendavski vrtnici so vrtni tudi pri Sitnici v Medijmurju, kjer so našli plin, vrtni so v Selnici ob meji na hrvaški strani, na Kogu in drugod. Lani pa so začeli vrtati pri Filovcih, kjer struktura plasti na širokem področju 120 km² mnogo obeta, kar potrjuje tudi prva vrtnina, ki so jo izvrtali do globine 2590 m. Zato so letos začeli dva in pol kilometra južno od prve vrtnine vrtati drugo, v načrtu pa imajo še tretjo raziskovalno vrtno, 6 km severno od prve pri Fokovcih.

SODOBEN NAČIN ČRPANJA NAFTE

Ker se nafta v vrtninah petišovskega polja z lastno energijo ne dvigne do površine, so jo sprva črpali z globinskimi črpalniki. Leta 1950 so začeli nov način črpanja s tem, da plin s pritiskom 100 atmosfer potiskajo v globino

Novo prenosno dvigalo na velikem motornem vozilu s teleskopskim eksploatacijskim stolpom, ki ga prevažajo od vrtnine do vrtnine

vrtni, tako da ta plin iztisne nafto iz vrtni. Temu postopku pravijo »liftniranje«. Nedavno pa so uvedli še sekundarni način injektiranja, ki je v tem, da v posebne injektorske vrtnine vtiskujejo plin s pritiskom 150 atmosfer do naftonosnih plasti, tako da ta plin potem potiska nafto v sosednje eksploatacijske vrtnine. Tako sproti obnavljajo sijočno energijo in pospešujejo eksploatacijo. Za ta način pridobivanja nafte pa so morali zgraditi veliko kompresorsko postajo, ki lahko komprimira na dan pol milijona kubičnih metrov plina. V tej kompresorski postaji obratuje danes že 21 velikih kompresorjev. Vse te kompresorje ženejo plinski motorji, ki imajo skupaj okrog 3500 konjskih moči. Tri nadaljnje kompresorske postaje bodo še v kratkem postavili.

NOVA DEGAZOLINAŽA

Preden pride plin v kompresorsko postajo, pa je treba iz njega izločiti drogocene sestavine — gasolin, butan in propan. Sedanja stara majhna degazolinaža tega dela seveda ne zmora. Zato so zgradili novo veliko degazolinažo, ki enako kakor kompresorska postaja lahko predela pol milijona kubičnih metrov surovega zemeljskega plina dnevno. Ko bo začela obratovati, se bo proizvodnja gasolina in butana-propana v Lendavi več kakor podveševala. To bo velikega pomena za vse naše gospodarstvo, saj je gasolin dragoceno gorivo, ki se dodaja bencinu, zlasti letalskemu, za zvečanje njegovega oktanskega števila, butan in propan pa se uporabljata kot odlično gorivo v gospodinjstvu, laboratorijih in industriji. Kubični meter plina butana-propana daje okrog 22.000 kalorij nasproti 4000 kalorijam, ki jih nudi običajni plin iz mestnih plinarn. Ta plin se da tudi vtekočiniti, in to že pri pritisku 9 atmosfer. Zato ga razpošiljajo vtekočinjenega v jeklenkah po 10 kg za široko potrošnjo in v cisternah za ostale potrošnike. V tej obliki predstavlja izredno koncentrirano gorivo. Ker pa je razpošiljanje tega plina za široko potrošnjo omejeno s številom razpošiljivih jeklenk, bodo presežek plina, ki ga ne bodo doma prodali, izvozili v plinskih cisternah v tujino, kjer je po njem veliko povpraševanje.

Nova degazolinaža je zgrajena za pridobivanje gasolina, butana in propana na sodoben način, pri čemer je absorbijsko sredstvo petrolej. V obeh absorbijskih visokih kolonah absorbira petrolej iz zemeljskega plina pod pritiskom 25 atmosfer vse gasolin, propan in butan, v ostalih frakcijskih kolonah pa se potem iz petroleja, nasičenega s temi plini, izločijo posebej gasolin, propan in butan. Vse načrte za novo degazolinažo so napravili v zagrebškem inštitutu za nafto, opremo pa so po večini izdelala domača podjetja.

KROŽENJE PLINA IZ VRTIN SKOZI DEGAZOLINAŽO IN KOMPRESORSKO POSTAJO NAZAJ V ZEMLJO

Pot, ki jo bo napravil plin bo odslej zelo zamotana. Skozi degazolinažo bodo speljali ne le plin, ki ga dobivajo iz plinskega področja pri Dolini, marveč tudi plin, ki ga vsebuje sama nafta in pa plin, ki so ga potiskali v globino in prihaja z nafto pomešan in nasičen s težjimi plini spet na površino in ga zbirajo v zbiralnih postajah petišovskega polja. V degazolinaži predelani suhi plin, ki ga sestavlja z malimi primesmi le metan, pa bo kompresorska postaja spet pošiljala po plinskem omrežju do vrtni, da se znova potisne v globino. Tako bo krožil ta plin neprestano iz vrtni skozi degazolinažo in kompresorsko postajo nazaj v zemljo.

Del suhega plina metana seveda tudi porabijo ne le za pogon plinskih motorjev pri kompresorjih in vrtnih garniturah, marveč ga tudi pošiljajo v velikih jeklenkah in vagonih v cisternah večjim potrošnikom, zlasti železnici za razsvetljavo vagonov in industriji za kurjavo talinskih peč, v posebnih jeklenkah pod pritiskom 200 atmosfer pa za pogon kamionov. Seveda pa trošijo ta plin tudi v sami Lendavi za kuhanje in kurjavo.

NAJVEČJO RENTABILNOST OBETA BODOČA PREDELAVA V METANOL

Navzlic tekoči potrošnji pa imajo plina metana preveč. V podjetju nimajo skrbi, kaj bi počeli s tem plinom, le če dobe potrebna sredstva za zgraditev tovarne metanola in formaldehida, ki obeta izredno visoko rentabilnost. Lendavski plin je namreč po svoji sestavi prava redkost, ker ne vsebuje žvepela, ki ga morajo druge pri predelavi v metanol izločevati z dragimi čistilnimi napravami. Razen tega lahko v novi degazolinaži regulirajo odstotek etana v metanu, kar je izredno važno za proces predelave metana v metanol, iz katerega se pridobiva formaldehid. Kakšen pomen pa imata metanol in formaldehid v našem gospodarstvu?

Metanol je odlično sredstvo za zboljšanje motornega bencina, ker mu zviša oktansko število. Samo za ta namen bi potrebovali letno 5000 ton metanola, s čemer bi nadomestili svinčni tetraetilni, ki ga uvažamo za okrog pol milijona dolarjev letno. Metanol je nadalje odlično sredstvo proti zmrzovanju vode v avtomobilskih hladilnikih in dobro topilo za lake, ki ga potrebujejo naše tovarne več tisoč ton letno. Formaldehid pa postaja čedalje bolj deficitarna surovina v našem gospodarstvu, iz katere se pridobivajo fenol-formaldehidne smole za proizvodnjo lakov in izdelujejo sintetična lepila za lesno industrijo (za proizvodnjo vezanih plošč), v perspektivi pa se kaže še večja potreba za proizvodnjo umetnega kavčuka in sintetičnih vlaken.

Naša domača proizvodnja formaldehida na temelju suhe destilacije lesa znaša okrog 500 ton letno, kar krije le polovico trenutne potrebe, in je vrhu tega zelo draga. Zato bo treba čimprej preiti na mnogo cenejšo proizvodnjo metanola in zemeljskega plina, za kar imamo prav v lendavskem zemeljskem plinu izredno ugodno surovino. Kalkulacije kažejo, da bo bodoča tovarna metanola v Lendavi lahko nudila metanol 4- do 5-krat ceneje, kakor znaša današnja cena.

Lendava ima torej vse pogoje, da se razvije v središče petrol-kemije v naši državi, kar bo prineslo velike koristi ne le Obmurju, marveč tudi vsej gospodarski skupnosti Jugoslavije. F. S.

Van de Graafov pospeševalnik v inštitutu »Jožef Stefan«

stitutu zadnjih let omogočajo, da bodo v organskem laboratoriju kmalu začeli sintetizirati te vrste plastičnih mas.

TEZKA VODA ZA ATOMSKE REAKTORJE

Pri vsakem atomskem reaktorju je potrebna težka voda. Čeprav jo vsebuje tudi navadna voda (6000 litrov navadne vode vsebuje en liter težke vode) in čeprav so med navadno in težko vodo le minimalne fizikalne in kemijske razlike, je pridobivanje te, za atomske reaktorje neobhodno potrebne snovi, zelo težaven tehnični problem. Institut Jožef Stefan se je z uspehom lotil tudi te naloge. V Institutu so že razvili laboratorijske separacijske kolone in destilacijo, obratuje pa že polindustrijska naprava za elektrolitično pridobivanje težke vode.

Ko govorimo o prizadevanjih Instituta, kako ustvariti pogoje za pridobivanje atomske energije, ni mogoče mimo fizikalnega labora-

njem etilnega jodida v betatronu. Institut pa tudi posreduje nabavo izotopov v tujni. Tako je letos interna klinika v Ljubljani že napravila vrsto poskusov na pacientih z radioaktivnim jodom, prjam tako pa so že začeli v ljubljanskih kliničnih bolnišnicah praktično preizkušati uporabo radioaktivnega torija X. V medicini namene pa bo lahko služil tudi veliki betatron, to je naprava, ki jo je Institut lani kupil v Švici in ki jo po svetu uporabljajo kot nadomestilo za obsevanje z rentgenskimi žarki, ker je betatronsko žarčenje mnogo močnejše.

V kratkem času je Institut Jožef Stefan dal že precejšen prispevek, da se bomo lahko kmalu glede atomske energije približali drugim naprednim državam; seveda pa ni naš namen graditi rušilno orožje, pač pa osvojiti pridobivanje jedrske energije v miroljubne namene, to je za izboljšanje življenja naših delovnih ljudi. GUSTAV GUZEJ

Iz inštituta Jožefa Stefana: razžarovanje stvari, potrebnih za atomski reaktor, z električnim tokom

ustanovah DEMOKRACIJE

Družbeno vodstvo je nov in mlad delež naše revolucije. Je zlahten sad naše nove demokracije, ki ga moramo čuvati, gojiti in krepiti.

Resnica bode v oči

Na naš komentar sprlo prepovedi norveško-jugoslovanskega umetniškega filma »Krvava pot« na mednarodnem festivalu v Cannesu je generalni tajnik festivala Favre Lèbre včeraj dal časopisni agenciji AFP tole javno izjavo:

»Popolnoma neupravičena je trditev, da v filmu »Krvava pot« merijo na naciste in ne na Nemce. Prav nobenega poudara ni za takšno domnevo in edino osebo, ki jim je film izrecno namenjen, lahko vedo, da gre za naciste. Za vse druge so to enostavni Nemci.«

Bedna trditev, vseodločnoji g. Lèbre! Vsakdo, ki je gledal film »Krvava pot«, dobro ve, da gre v tem primeru za koncentracijsko taborišče pod izključnim poveljstvom SS-ovcev od komandanta in raznih »sturmbanfirerjev« pa vse do stržarjev, kar se jasno vidi tudi po uniformah in SS-ovskih našivih.

Toda klub resnici ostaja g. Favre Lèbre zvest svoji logiki: »Nič ne daje poudara za domnevo..., da gre za naciste.«

Potemtakem velja tole: ali g. Favre Lèbre ni gledal filma »Krvava pot«, ali pa ne smatra SS-ovcev za naciste.

Če gre za drugo, naj ga opozorimo, da je 1. oktobra 1946 zavezniško mednarodno sodišče v Nürnbergu s svojo obsodbo proglasilo za zločinsko organizacijo SS, sestavljeno iz tistih ljudi, ki so jih bili uradno sprejeti v članstvo SS.

Zakaj je bila organizacija z nürnbergsko razsodbo proglasena za zločinsko? Zato, ker so jo uporabljali za smotre, ki so bili po statutu zločinski, vstevši »preganjanje in iztrebljanje Židov, surovos in ubijanje v koncentracijskih taboriščih, zlorabe v upravljanju zasledenega ozemlja, izvajanje programa prisilnega dela ter trpinčenje in ubijanje vojnih ujetnikov...«

V Franciji sem večkrat slišal rek: »Resnica bode v oči.«

Kazno je, da naš Joseph Pradom iz Cannesu ne prenese resnice.

M. VITOROVIČ

Djordje Andrejevič-Kun: Fragment za mozaik »Upore«

POMEMBNE POLJUDNO ZNANSTVENE KNJIGE

V minulem in letošnjem letu so slovenske založbe posvetile precejšnjo pozornost izdajanju poljudno znanstvenih del, katerih cilj je omogočiti širokemu krogu bralcev, čestokrat premalo strokovno izobraženih, da bi mogli prodreti v skrivnosti velikih uspehov moderne znanosti in tehnike, da bi se seznanili z vsem tistim, kar je človekova ustvarjalna misel v zadnjih letih naglo vzpona odkrila.

V tem oziru je največje storila »Državna založba Slovenije«, ki je lani in v začetku letošnjega leta iz-

slovenski izdajal izjavil avtor sam. Najpomembnejše delo, ki ga je izdala ta založba, pa je Jamesa Jeansa, znamenitega angleškega fizika in astronoma, knjiga z naslovom »Zgodovina fizike«.

Slovenske založbe so izmed tujih poljudno znanstvenih del izdale tudi knjigo Kozjujeva »Mikrobiologija«, ki bralca na lahek in nevsiljiv način uvaja v svet mikroorganizmov in pojasnjuje mnoge pojave, ki so za človeka mnogo stotletij pomenili veliko skrivnost. Ostala nje manj tehtna dela so sad prizadevanja naših avtorjev. Med njimi je vsekakor najpomembnejše delo »Hladotehnika«, ki ga je napisal vodja televizijskega laboratorija ljubljanskega inštituta za elektrotehniko Albin Vedam. Knjiga je namenjena širokim krogom bralcev, podkrepjena pa s sadovi bogatega raziskovalnega dela tega inštituta na področju radiofonije in televizije ter pomeni dragoceno priložnost za vse radioamaterje. S področja prirodoslovja je izšlo še eno pomembno delo z naslovom »Osnove teoretične meteorologije in klimatologije«, ki ga je napisal Vital Manohin steer strokovno in eksaktno, a vendarle razumljivo vsem bralcem, ne glede na njihovo izobrazbo. Veliko pozornost znanstvenih krogov je vzbudila knjiga prof. Antona Melka »Slovenski alpski kraji«, ki je dobila tudi pomembna priznanja. Knjiga obsega historiat nastanka najlepših krajev naše dežele — slovenskih Alp in seznanja bralca z vsemi tistimi podrobnostmi, ki jih turist in opazovalec kljub čutu za naravne lepote ne more odkriti. Podoben, čeprav ne toliko pomemben prispevek k proučevanju naše dežele, je dal Alojzij Hro-

vat s svojim delom »Kraška Hrova«. Morda najbolj zanimiva v vrsti poljudno znanstvenih knjig je knjiga prof. Antona Palenca »Nastanek in razvoj življenja«. Avtor na privlačen in slikovnat dostopen način uvaja bralca v največje skrivnosti nastanka življenja na zemlji in spremlja njegov razvoj do današnjih dni. N. T.

Ivan Napotnik: Deklica, 1950 (Les)

Premiera »Prodane neveste« v ljubljanski Operi

Ljubljana, 29. aprila — Sinoči je bila v ljubljanski Operi po daljšem času spet premiera Smetanove »Prodane neveste«, ene najbolj popularnih oper, kar jih je slo čez deske Slovenskega narodnega gledališča. Sinočnja izvedba je bila namreč že tri sto osma v Ljubljani, kar priča, da spada v železni repertoar naše Opere. Na sliki prizor iz letošnje uprizoritve, ki jo je pripravil dirigent Rado Simoniti; režiser je bil Ciril Debevec, osnutke za sceno je napravil Boris Kobe, tehnično realizacijo akademski slikar Marijan Pliberšek, osnutke za kostume pa Nada Souvanova. Zbor je nastudiral Jože Hanc, koreografske vloške pa Anton Hodek. Pri premieri so peli Marinka Vilma Bukovčeva, Janka Miro Brajnik, Kecača Ladko Korošec, Vaška Janez Lipušček, Krušino Vekoslav Janko, Ljudmila Cvetka Součkova, Miho Miro Dolničar, Hato Elza Karlovcva, cirkuškega ravnatelja Slavko Štrukelj in Esmeraldo Patikova. Premiera je bila v okviru kongresa Zveze borcev ter je bila vnovič tople sprejeta.

Nekaj novosti Narodne in univerzitetne knjižnice

ARNIM M.: Internationale Personalbibliographie 1800-1943. 2. Aufl. Stuttgart 1952. 2 Bde. (K II 130 237)
ASSIS BARBOSA F. DE: Le romãna. La nouvelle et le conte au Brésil (1833-1949). Paris (1953). (121 423 - 10.)
BORG H.: Théorie des élements Impulsionnels. Paris 1953. (F 56/1954)
BURLOUD A.: Psychologie de la sensibilité. Paris 1954. (F 32/1955)
CHEROY J.: Oá va le Japon? Paris 1954. (F 90/1954)
LA CURE DE SOMMEIL. Paris 1954. (F 88/1954)
CUVILLIER A.: Oá va la sociologie française? Paris 1953. (121 431)
DARLINGTON W. A.: The Actor and his Audience. London 1949. (121 527)

IZKUŠNJE KAŽEJO, DA JE POTREBNO DRUŽBENO UPRAVLJANJE V FILMU

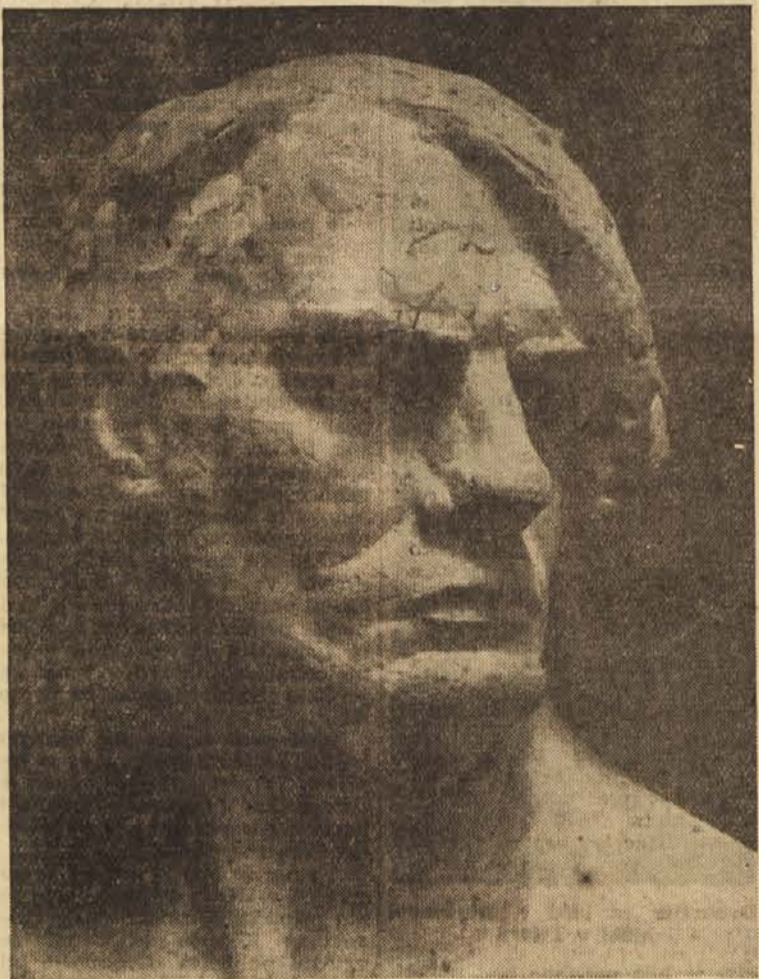
Družbeno upravljanje filmske proizvodnje bo brez dvoma pripomoglo k razvijanju našega filma. Naloga našega filmskega sveta ne bo toliko skrb za tehnične pogoje, ampak zlasti programsko usmerjanje. Izkušnje zadnjih let so pokazale, da je programsko vodenje filmske proizvodnje močno potrebno. Naš film se je zadovoljivo razvijal zlasti na tehničnem področju. Številni filmski de-

kaj priti do njih, bo treba omogočiti nekaterim talentiranim ljudem, ki so se doslej poskušali z bolj ali manj uspešnim eksperimentiranjem, da se usposobijo v sodelovanju z dobri tujnimi filmskimi režiserji. Najemati bomo morali tuje režiserje ter ob njih usposabljanje naše.

O preteklem programu našega filma hočem reči samo to, da je skrb za zaslužkom nagnala »Triglav-film« v škodljive koprodukcije z Nemci in Avstriji. Tam se umetniško nimamo ničesar naučiti, gospodarsko pa je bilo podjetje speljano na led. V bodoče bomo se šli v koprodukcije. Zdaj smo v dogovorih s Francozi, mislimo pa stopiti v stike tudi z Italijani. Dobra in solidna koprodukcija nam lahko koristi pri usposabljanju naših ljudi v filmski tehniki in umetnosti, prav tako pa je nujno potrebna zaradi rentabilnosti, ker samo jugoslovanski trg še daleč ne bo povračal stroškov naše filmske proizvodnje.

Naš filmski svet bo moral skrbeti za čim boljši in čim skrbneje pripravljene filmski program, ki bo pomenil resnični napredek našega filma.

Končno še skromno pripombo o naši filmski kritiki, ki ji naši listi posvečajo obilo prostora. V zmedbi, ki jo povzročajo številni filmski ocenjevalci, se je včasih težje znajti kot v labirintu. Morda nikjer drugod ne prihajajo tako do izraza osebni okusi, simpatije in antipatije, pa tudi samodopadljiva ambicioznost, kot na tem »kulturnem« področju. Taka zagnanost v pretiranem hvaljenju ali pa grajanju zlasti naših domačih filmov prav nič ne pomaga filmskim ustvarjalcem pri njihovem delu. Izkušnje, dobre ali slabe, naj bodo solidna šola za prihodnost. Zato si tudi želimo solidne in objektivne kritike.

Vanja Badauš: Detajl spomenjka padlim borcem v Karlovcu

lanci so v nekaj letih zrastle v prave strokovnjake, ki so danes kljub zastarelim in izrabljenim napravam zmogni opremiti naše filme z dobro fotografijo, odličnim tonom in tudi dobro se prilagajočo glasbo. Vsi ti ljudje so zrastle v zadnji dobi ter pomenijo solidno poročstvo za prihodnost. Zadnja leta, kar se pri nas ukvarjamo s filmom, smo videli tudi že lepo vrsto dobrih filmskih igralcev, na katere se lahko naslonimo, prav tako pa se je pokazalo, da je tudi z nepoklicnimi igralci mogoče doseči lepe uspehe. Največji problem so dobri in izkušeni režiserji. Če hočemo

tiste ognjene mavrice. Spremljala sem svojo slavo tako, da so te ladjice, na katerih so bode, tisti večer zmeraj znova plule pod slavolokom zmag.

S Tromostovja in z robov obzidanega korita reke so se usuli na ladjice strelji. Ne. To so bili krki strahu, potesnjeni skozi železne cevi. Neka črna srajca, morda prav tista, ki me je malo prej goltavo vabila, je prestrašeno kriknila: »Fuocol Rivoluzione!«

Sele tedaj mi je ta fašist pravzaprav odkril reke so se usuli na ladjice strelji. Ne. To so bili krki strahu, potesnjeni skozi železne cevi. Neka črna srajca, morda prav tista, ki me je malo prej goltavo vabila, je prestrašeno kriknila: »Fuocol Rivoluzione!«

Sele tedaj mi je ta fašist pravzaprav odkril reke so se usuli na ladjice strelji. Ne. To so bili krki strahu, potesnjeni skozi železne cevi. Neka črna srajca, morda prav tista, ki me je malo prej goltavo vabila, je prestrašeno kriknila: »Fuocol Rivoluzione!«

Sele tedaj mi je ta fašist pravzaprav odkril reke so se usuli na ladjice strelji. Ne. To so bili krki strahu, potesnjeni skozi železne cevi. Neka črna srajca, morda prav tista, ki me je malo prej goltavo vabila, je prestrašeno kriknila: »Fuocol Rivoluzione!«

V tem našem prvem maju sem doživela tisto, kar ni čas, tako visoko vzvišeno dogajanje, nekaj, kar ne bo moglo zatoniti v pozabo. In ko sem se ozrla po daljni predmestni ulici, da bi objela nekoga od radosti, sem se najprej začudila, da nikogar ni bilo.

»Sama?« sem se vprašala.

»Sama«, mi je odgovorila tema iz zasede policijske ure.

In tedaj sem se hipoma spomnila, da stanuje Gorazd tu nekje blizu. Odhitela sem k njemu. V naglici sem pozabila na vse, plavala sem na velikem ognjemetu, ki je vžgal nebo. In ko sem prispela pred Gorazdovo okno, sem se vprašala, preden sem potrkala:

»Ali ne bova oslepela, ko prinesem vse te luči v njegovo sobico?«

Okno se ni odprlo. Ni se hotelo odpreti. Jaz pa sem morala rešiti poezijo nočnega upora. Znova sem odhitela k reki. Hotela sem dohiti svojo ladjico. Hotela sem na njej odpluti k tistim, o katerih sem slišala, da se že dolgo bore. K njim, ki jim moje zaslužno mesto pošilja pozdrave in sporočila.

Mi smo eno! Topot okovanih čevljev patrolje in klic: »Stoj! Ustrelim!« In še enkrat. »Stoj! Ustrelim!« Jaz pa sem hotela rešiti svojo poezijo nočnega upora: »Stoj! Ustrelim!« Rešiti, rešiti... »Primi jo!« In pred istimi mukami, ki so najprej sikale: »Confessa, confessa.« potem pa: »Gestehe, gestehe!« sem na svoji ladjici v teh burnih nočeh globoko, globoko zaplula vase. V molk.

ANTE KESIČ

NOVA ŠTEVILKA »NAŠIH RAZGLEDOV«

Iz vsebine: Zunanje-politične glose. O socialističnih gibanjih po svetu: Nemčija, Velika Britanija, Grčija, Latinska Amerika, Libanon, Izrael, Indija. Lojze Uder: Iz zgodovine o avstriljskih revolucionarnih socialistih. Louis Gulloux: Sprva jih je bilo komaj deset... (feljton). Anketa »Naših razgledov«: O gostih in našem gledališču. (Po gostovanju Burgtheatra in TNP in ob gostovanju naših gledališč v inozemstvu): Fran Albreht, Jaro Dolar, Lojze Filipič, Maks Furijan, Boris Grabnar, Herbert Grün, Slavko Jan, Marjan Javornik, Jože Javoršek, Filip Kalan, Mile Klöpčič, Juš Kozak, Vladimir Kralj, Mira Mihelič, Saša Miklavc, Dušan Moravec, Vasja Predan, Igor Pretnar, Stane Sever, Jarij Souček, Mihaela Saričeva, Drago Seg, Stanek Skerlj, Jože Tiran, Igor Torkar, Josip Vidmar, Tit Vidmar. Josip Vidmar: H. Ch. Andersen. (Govor na prazni 150-letnici rojstva). P. Slivc: Kaj nam je pokazal tretji jugoslov. festival študentov glasbe. Primorka: Ob petdeseti obletnici smrti Julese Vernea. (Pismo iz Pariza) M. Dolgan: Kazenski primer »Napoléon« ob novi izdaji Zločina in kazni (recenzija). Jezikovna glosa: Narod atletov. Pisma »Našim razgledom.«

Z izbiro zakonskega tovariša se začne VZGOJA OTROK

Neki psiholog in psihiater je rekel, da se začne vzgoja otrok že ob izbiri bodočega zakonskega druga ali družice. Nesporazumi in trenja, ki bi utegnili nastati zaradi različnih značajev, nazorov in okusa ali zaradi prevelikih razlik v navadah in potrebah zakoncev, lahko začno vplivati na otroke že med nosečnostjo. Nosečnost sama po sebi prinese navadno preveliko občutljivost, razdražljivost in napetost. Če stiki med zakoncem niso prežeti z občutkom popolne pripadnosti in želje po otrocih, začne žena dvomiti o moževi ljubezni. Iz tega se lahko razvije nezadovoljstvo in celo nestrpnost do otroka. Nezaželen otrok pa navadno ni srečen. Celotno si zakonca prizadevata prikriti nerazpoloženje do otroka, se jima to le redko posreči. Nerazpoloženje diha iz njihovih ukrepov, iz vsakdanjih pripomb, očitkov, podzavestnih groženj in šal, za katere je otrok zmeraj zelo občutljiv.

mi vzgojeni, da lahko potem Pa tudi navade si pridobe otroci v glavem s posnemanjem. Otroci moč doseči, če ravnajo z otroki se ravnajo po starih, navadno brez čutna odgovornosti in brez slehernega znanja.

Ko je bil moj sinko star dve leti...

Vzgoja otrok ni samo otepanje v glavo določenih pravil vedenja in navad. Vzgoja mora napraviti iz otrok zrele ljudi, ki bodo lahko prevzeli odgovornost in se čutili zadovoljne v življenju vzdolž njegovim tegobam, ker je to edino poročstvo za duševno zdravje.

otroci ni prave povezanosti in stika, tedaj postanejo otroci trmast in kljubovalni, da nalašč nočejo posnemati staršev, tudi če gre za lepe lastnosti. Takšni primeri niso redki. Ljudje z dobrim značajem imajo slabe otroke, in če pogledamo globlje v slike med starši in otroki, v značaj in lastnosti staršev, bomo skoraj zmeraj našli kako pomanjkljivost (dolga ločitev otroka od staršev, prevelika strogość, pretrana popustljivost itd.).

Tu bi utegnil kdo reči, da je presledek doh in dvajsetih let prevelik, da bi lahko otrok tako dolgo pomnil prijetna in neprijetna doživetja. To drži, drži pa tudi, da med drugim in dvajsetim letom ni praznine, marveč polno življenje in nenehni razvoj. Minulost se nenehoma, iz dneva v dan, prenaša v prihodnost. Če ne poskrbimo, da se ta prenos prekine, če smo z dvoletnim otrokom prestrogi, če preneč zahtevamo od njega, postane plah in boječ, kar lahko povzroči njegove neuspehe v poznejšem življenju, njegovo prepričanje, da je nesposoben. Na ulici, v šoli, morda pa tudi doma utegne kdo reči otroku, da je 'neumen' ali kaj podobnega, in to se mu pozna pozneje vse življenje.

Ljudje navadno mislijo, da nastanejo nekatere neosečne stvari pri otrocih tedaj, ko jih opazimo, in često zaman iščemo vzroke. Večina neosečnosti pa ima svoje vzroke že v času, ko vplivajo na otroka še nevidno, potem pa se iznenada pokažejo. Zato je važno, da pravočasno, že pred porodom, mislimo na bodočnost svojih otrok, kajti če starši nimajo dovolj potrpljenja za dobro vzgojo otrok, so v nevarnosti vsi napori šole in vse družbe. Šola in družbene organizacije nadaljujejo tisto, kar so začeli starši. Najbolj pa vpliva na človeka zmeraj tisto okolje, na katero je najbolj navezan. Zato ne moremo prevladati na šolo, na družbo odgovornosti za tisto, kar je temeljna, človeška dolžnost staršev.

M. P.

MODEL Industrije volnenih izdelkov »VOLNA« LAŠKO

Jopica iz zelo trpežnega tweeda »Razor«, ki nam pomladi nadomesti lahek plašč; koristila nam bo pa tudi poleti ob hladnejših večerih. Model iz tega tweeda je zelo praktičen in ga bodo naše ženske rade sprejele

Pomladanska obleka za deklice

Za krilce nasnujemo na okroglo pletilko približno 400-500 pentelj in pletemo gladko desno, dokler ne dobimo dolžine krila. Če nimamo okrogle pletilke, pletemo z navadnimi, seveda potem v dveh delih - prednjega in zadnjega.

Zivotec nasnujemo na približno 60-70 pentelj in pletemo gladko desno do pod pazduhe. Tu na obeh straneh posnamemo po 5 pentelji in pletemo dalje patentni vzorec do ravnice. Za ravnice posnamemo v vsaki ostani na pletilki 30 pentelji. Nato rahlo zaključimo. Prav tako pletemo zadnji del života.

Rokava začnemo s patentnim vzorcem na približno 38 pentelji in pletemo približno 20 vrst. Nato dodamo v eni vrsti 30 pentelji in pletemo gladko dalje, le da ob straneh dodajamo na vsaki 8 vrst po eno pentljo. Ko imamo dolžino rokava po želji, lahko dolgo, tridesetinske ali kratke, posnamemo v vsaki vrsti po 4 pentlje in s tem rokav zaključimo.

Krilce v pasu naberemo, pršimo k životcu in rob utrdimo zno-

Nasveti

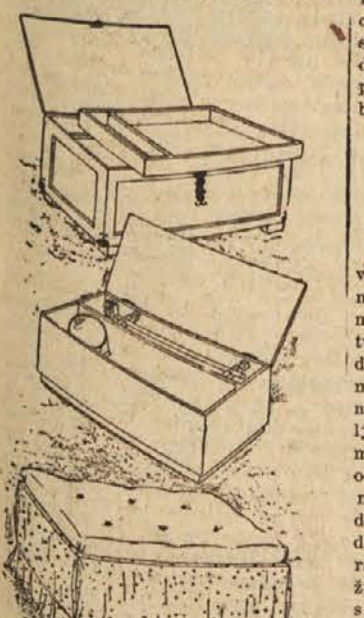
Če postane stopala občutljiva, kar se rado zgodi zlasti na pomlad, ali pa noga najprej umiti v topli z maslno kremo, potem pa jih zmasirati nogo nekaj minut potlačijo. Držati jih je treba višje kot glavo. Najbolje elonimo na pručko. Za nogo je dobra večba, če skusamo dvigniti s tal žonico ali če s stopali valjamo po tleh večjo steklenico.

Ako je poroda ali kakšnih drugih bakterij predmet zelo umazan, ga namočimo za 20 do 30 sekund v toplo 10 odstotno raztopino kristalne sode, predmet vzamemo iz raztopine in ga enkrat namočimo za 5 do 10 sekund. Nazadnje ga izperemo in zdržimo s čistim prahom.

SKRINJA - praktičen kos pohištva

V tem ali onem gospodinjstvu je z neprijetno babice - skrinja. Morda je tudi v rabi, večinoma pa lovi po podstrešjih in kamrah prah. Vendar nam more dobro nadomestiti omaro ali omarico, če jo nekoliko predelamo in ji stanovanju najdemo primeren prostor.

Če je lepo rezljana, obita z železnokovanimi ročajmi in ključavnico ali poslikana, je lahko okrasen kos pohištva v kabinetu ali predsobi. Mor-

da jo je načel zob časa, v tem primeru jo prevečemo s kretonom, nabranim ob straneh v volan, pokrov po pogrnemo z blazino in prevečemo prav tako s kretonom. Tako obnovljena nadomešča klop ob mizi.

Če bomo v njej shranjevali zimске obleke ali razne predmete, ki jih le redkokdaj rabimo, njome notranjost ne bo treba predelovati. Po potrebi nam bo mizar naredil le nekaj predal, ki ga položimo na letvice, pritrjene na straneh notranjih stenah (kot predal v večjih kovčkih), da se n. pr. zimski plašč ali obleka položena v ta predal, ne mečka. Če bo skrinja pomožna omara v kuhinji,

damo vdelati predale, da shranimo ob strani omela, mele in drug čistilni pribor, v večjih predelih pa n. pr. vedra, lonce za pranje perila in podobno.

Skrinje pa niso pripravne za shranjevanje otrokovih igrac, kajti težak pokrov bi otroku kaj lahko poškodoval ročice. Primerne tudi niso za shranjevanje živil, ker so preveč zaprte.

Gospodinjke, ki skrinje že uporabljajo kot sestavni del pohištva, jih pohvalijo predvsem zato, ker v omarah nimajo nečistih raznovrstnih predmetov, oblek in perila, ki ga rabijo le včasih, vse drugo pa je dobro in lepo spravljeno v skrinji. Z. G.

NEKAJ ZA NEGO

SUHA KOŽA

Če imate suho kožo, jo namažite vsak večer z maslno kremo in jo namošto mila očistite z oljem. Razen masčobe manjka suhi koži čisto še tudi voda, zato položite enkrat ali dvakrat na teden na obraz in vrat mlajšne obkladke in jih pustite na njih 20 minut. Za obkladke uporabljajte čaj iz raznih rastlin: lipo, ka. milice, listov gozdnih jagod itd. Ko odložite obkladke, namažite kožo z maslno kremo in še nekaj: pijte dovolj tekočine, in sicer ne med obedom, marveč med obroki, zlasti zjutraj in zvečer. Pijte v majhnih požirkih in če zamenjate navadno vodo s kamilicami, bo korist mnogo večja.

ZGUBAN VRAT

Mnogim ženskam se koža na vratu često naguba in postane hrpapava.

To lahko preprečimo zlasti, če zjutraj, preden se pojavijo na vratu prve gube, vrat namažemo dvakrat ali trikrat tedensko z maslno kremo. Pozneje ga je treba seveda namažati vsak večer. Zdej, na pomlad, lahko kožo na vratu negujemo takole: očistite vrat z razredčenim alkoholom, potem pa ga namažite z debelejšim slojem maslne kreme. Polej vmasirajte kremo v vrat z majhno nepretrdo ščetko in počakajte deset minut, potem pa namažite vrat čez kremo z gosto milnico in ga nestrinjajte s krtačko še pet minut. Naposled ga umijte in položite okrog njega obkladke toplih kamilic. Obkladke pustite na vratu 10 minut. Če boste delali to zapored dva tedna, bo postala koža na vratu gladka in mehka.

ZAKAJ DODAJAMO ZELENJAVO DOJENČKOVI PREHRANI? POGOVOR Z ZDRAVNIKOM

Mleko je v prvih mesecih dojenčkovega življenja njegova edina, izjemni vitaminov, in dovoljna hrana. Toda na splošno mleko že v petem mesecu ne zadošča več. Dojenčkovi prehrani je treba dodajati še druge sestavine, ki jih v mleku ni dovolj, če hočemo, da se bo otrok pravilno razvijal.

Pravilno sestavljena prehrana naravno ali umetno hranjenega dojenčka, mora biti taka, da pripravljajo njegov organizem za prebavo različne hrane, ki jo uživajo večji otroci in odrasli.

Organe za prebavljanje pripravimo z razvijanjem digestivnih funkcij. To pa dosežemo tako, da dodajamo dojenčkovi prehrani razen mleka še druge hranljive sestavine rastlinskega in živalskega izvora.

Priljubljen dojenčka na različno hrano zahteva mnogo truda in obsega prvo in često celo drugo leto njegovega življenja.

Dodajanje zelenjave je zelo važno takrat, ko počasi prehajamo na različno prehrano. Zelenjavo je treba dodajati po določenem načrtu in sistemu, do katerega je prišla sodobna medicina. Takoj ko otrok podvoji telesno težo, ki jo je imel ob rojstvu, to je približno v petem mesecu, se samo ob mleku ne more več normalno razvijati in rasti. Kolikšno mleka lahko večamo, dokler umetno hranjeni dojenček ne tehtja 6 in pol kg. In sicer mu smemo dajati največ 650 g mleka, to je 100 g na vsak kilogram njegove telesne teže. Pri tem seveda ni vračunana voda, ki z njo mleko redčimo, niti ne sladkor, ki ga dodajamo, da zadostimo kaloričnim potrebam. Več kot 650 g mleka bi lahko škodovalo dojenčkovega razvoju in tudi povzročilo resne posledice.

Enemu mlečnemu obroku za dojenčka, ki je dopolnil štiri ali pet mesecev, navadno dodajamo ogljikove hidrate (zdrob v mleku). Z zdrobom in moko torej dopolnjujemo prehrano umetno hranjenega otroka od tedaj dalje, ko ne smemo več večati količino mleka. Toda nadalje dojenčkove prehrane ne smemo več dopolnjevati samo z moko, ker bi zaradi enostranske prehrane lahko nastopile

rastlinskega izvora. Le-te morajo sestavljati 50 odstotkov vseh beljakovin, ki jih dojenček dobiva. Zato je treba že med dojenčkovi razvojem pričeti pravočasno dodajati zelenjavo njegovi hrani.

Zelenjava vsebuje tudi razne soli, predvsem kalcij in železo, če je pravilno pripravljena pa tudi vitamine. Razen tega pa razvija dojenčkove digestivne funkcije in ureja normalno delovanje njegovega črevesja z neprebavljivimi celuloznimi in ligninskimi sestavinami, ki jih sokovi za prebavljanje ne morejo presnavljati.

Mnogi dojenčki zelenjave ne marajo. Toda ker je važnega pomena v njegovi prehrani, ga je treba nanjo navediti že preden mu postane neobhodno potrebna. Najbolje bo, da kdaj pa kdaj dodajamo hrani majhne količine zelenjave že v četrtem in petem mesecu. Tako se otrok pravočasno privadi na njen okus in le redko se zgodi, da bi potem, ko izpolni šest mesecev, ne maral uživati sama zelenjavnih obrokov.

Če pa je otrok bolan, mu lahko dodajamo zelenjavo že pred četrtem mesecem. Tako je na primer na poseben način pripravljena juha iz korenja velikega pomena pri zdravljenju driske prirodnost in umetno hranjenega otroka.

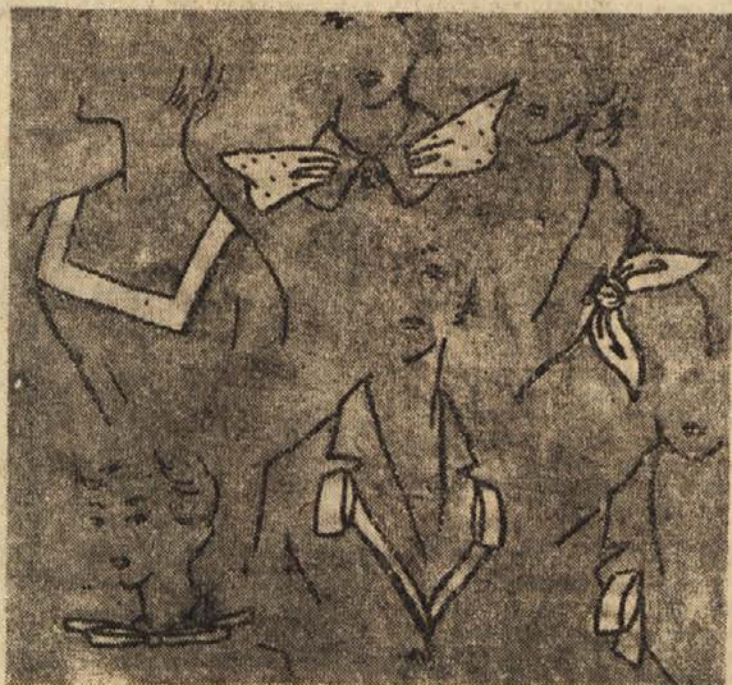
Ob koncu je treba še vedeti, da so razna obolenja in celo smrtni primeri zelo pogosti v času, ko mleku dodajamo še drugo hrano. Zato je zelo važno vedeti, kako dojenčka pravilno hranimo.

Ob zaključku pa še to: če hranimo dojenčka tudi po petem mesecu samo z materinim mlekom, in če še tega ni dovolj, nastopi podhranjenost. Če pa dojenčka umetno hranimo in povečamo količino mleka nad 650 g, bo preveč kravjega mleka škodovalo njegovim organom. V obeh primerih se dojenček ne razvija več pravilno, pogosto zbolijo in boleznijo postajajo resnejše.

Dr. V. Čupič

Torta s kavno kremo

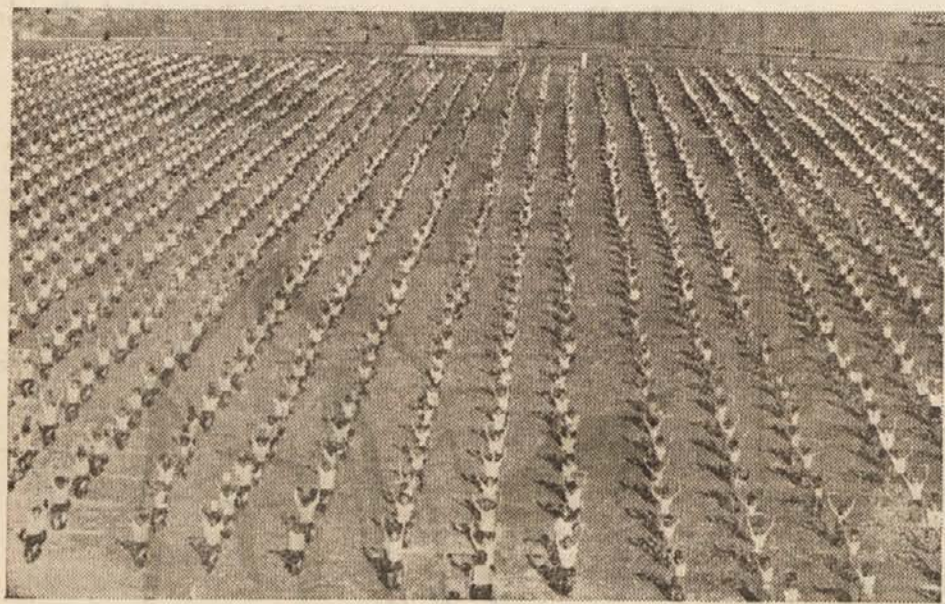
V skledi vmešamo 6 rumenjakov in 14 dkg sladkorja, ko je zmes že narastla, nastrgamo lupino cele limone in nato ožmemo še sok cele limone. Zmes še nekaj časa mešamo, potlej pa ji dodamo 15 dkg moke, pol zavrtika pečilnega praška in smeg 6 beljakov. Testo stremo v dobro namazan tortni model in pečemo v srednje vroči pečici, da lepo naraste. Ohlajeno torto preležamo in jo v sredini in po vrhu namažemo z naslednjo kremo: Nad separo v kotličku stepamo: skodelico močne črne kave, celo jajce in rumenjaka, 2 žlici sladkorja in svrhano kavno žličko moke. Ko krema postane gosta, jo odstavimo in jo stepamo na hladnem, da se ohladi. V skledi penasto umesamo 18 dkg dobrega surovega masla in nato žlico za žlico dodajamo kavno kremo. Paziti moramo, da umesavamo malo kreme, da se maslo ne sesiri.

Ripsasti trak je zelo primeren za okras oblek

Pokrajinska zleta v Celju in Kopru

Oba zleta bosta prikaz dela in uspehov telesnovzgojnih društev

Prizor z lanskega republiškega zleta. Letos republiškega zleta ne bo, pač pa bosta dva pokrajinska zleta

SLOVENSKI PLAVALNI ŠPORT V DESETIH LETIH PO OSVOBODITVI

Iz množičnosti v kvaliteto

Za razvoj plavalnega športa pomeni deset let razdobje, v katerem se lahko naredi precejšen korak naprej ali pa nazaj, lahko se doživi vrsto uspehov pa tudi neuspehov. Skratka, precej skozi zadnjih deset let nam nudi najlepšo sliko o stanju v slovenskem plavalnem športu od osvoboditve pa do letos. Namen našega prikaza pa ni samo ta, da osvetlimo kvaliteto raven, ki jo je dosegel slovenski plavalni šport v letih po osvoboditvi — čeprav tudi te ne mislimo zapostavljati — temveč si mislimo ogledati to športno panogo tudi skozi prizmo množičnosti. Zavedati se moramo, kako pomembno vlogo igra plavanje pri obrambi domovine, da dviga delovno sposobnost ljudi itd.

Začnimo kar pri množičnosti in si zastavimo sledeče vprašanje: kako visok je odstotek ljudi v naši republiki, ki znajo plavati? Marsikdo, ki je v vodi siguren kot riba, bo verjetno pomislil: le čemu je potrebno to vpraševati, saj zna tako ali tako večina ljudi plavati. Vendar to ne drži. Kajti, čeprav je naša republika v naši državi nedvomno med prvimi po odstotku ljudi, ki znajo plavati (prekaša jo samo Dalmacija), je vendar ta odstotek še vedno prenizek, da bi mogli biti s njim popolnoma zadovoljni. Res je, da točne številke ne moremo napisati, ker je ne vemo, kajti o tem doselej pri nas še niso zbirali statističnih podatkov. Pred nekaj leti so sicer razpisali o tem anketo med ljubljanskimi podjetji, vendar je niso nikdar dokončali. Skozl bežen pogled v to nedokončano anketu in pa po izjavah nekaterih plavalnih delavcev, ki precej dobro poznajo stanje v naši republiki, je moč sklepati, da zna okrog 40 % ljudi v naši republiki plavati. K temu je treba

pripomniti še sledeče: kakor nas višina tega odstotka ne more zadovoljiti, pa nam vendar pokaže ogromen napredek, kajti ta odstotek je bil pred zadnjo vojno precej nižji, tako da je nedvomno, da smo po osvoboditvi s pomočjo naše ljudske oblasti, ki je pokazala popolno razumevanje za šport in mu v vsakem pogledu nudila vsestransko podporo, kakor tudi po zaslugi raznih športnih organizacij, storiли velik korak naprej. O tem ni nobenega dvoma!

SEST NOVIH BAZENOV

V podkrepitev te trditve imamo več kot dovolj dokazov. Eden glavnih je nedvomno ta, da smo po vojni zgradili šest plavalnih bazenov (Slovenske Konjice, Kamnik, Nova Gorica, Kropa, Vevče, Kozleznja v Ljubljani, v gradnji pa je še nov bazen v Trbovljah). Vsi ti novi bazeni z že obstoječimi, so gotovo precej pripomogli k množičnosti, kakor tudi k izboljšanju plavalnega športa, saj so skoraj v vseh kra-

jih, kjer so dobili nove bazene, ustanovili tudi plavalna društva. Seveda pa je še vedno dosti krajev, kjer nestrno pričakujejo in si želijo kopališč. Naj omenimo samo Celje in Jesenice. Tu bo treba še veliko dela in volje.

Mladi Zrimšek s trenerjem Cerečerm

Pomembno nalogo v množičnosti imajo plavalne šole, ki delujejo pri plavalnih klubih. Najvažnejša naloga teh šol, ki jih je danes v Sloveniji že kar sedem, je, da naučijo plavati naše najmlajše, seveda pa ne odrečejo svoje pomoči tudi starejšim, ki se žele naučiti te veščine.

IZ MNOŽIČNOSTI V KVALITETO

Dokaz za to je dejstvo, da imamo danes — kot še nikdar doslej — 15 plavalnih klubov in sekcij s približno tisoč verificiranimi plavalci, aktivnih pa je najmanj še enkrat toliko. Ti klubi združujejo v svojih vrstah številne kvalitetne tekmovalce, ki so vsi brez izjeme še zelo mladi in imajo še možnost velikega razvoja. Naj naštejemo imena tistih, ki so lani dosegli take rezultate, da se nahajajo z njimi na lestvi-

V društvih »Partizan« lahko vsak krepi svoje moči in se tudi zabava. Zato ima na razpolago telovadnice, letna telovadišča ali igrišča. Če ga veseli, lahko vadi na orodju, drugi, ki ima več veselja z žogo, lahko sodeluje pri športnih igrah. Človek pa ima tudi ambicije. Zato ni dovolj, če samo trenira. S treningom sicer pridobi moč, vzdržljivost, refleks, vendar pri tekmovanju pridejo v poštev tudi dobri živci, borbenost, in pripravljenost, dati vse od sebe. Zato ni nič čudnega, če so samo lani društva »Partizan« priredila 393 tekem, na katerih je

nastopilo nad 35.000 tekmovalcev, od cicibanov do starejših članic in članov. Razen tega prirejajo

PRIPRAVE ZA POKRAJINSKI ZLET V CELJU ...

Poglejmo najprej prvega. V Celju bo nastopilo nad 130 društev iz desetih okrajev. To bo do slej največja telesnovzgojna manifestacija v severovzhodnem delu Slovenije. Priprave za zlet v Celju so zelo poživilo delo okoliških društev. Celo društva, ki pri niso nikoli pokazala kakšnih posebnih uspehov, imajo sedaj vesno polne telovadnice. Vsak bi rad nastopil, vsak bi rad prejel lepo izdelano zletno značko, ki bo nastopajočim trajen spomin. V pripravah na zlet so se posebno izkazala društva »Partizan« v Rogaški Slatini, Ločah, Vojniku,

Cilj društev »Partizan« je: vsestransko vzgojiti delovnega človeka, kateremu naj ta vsestranost omogoči lažje opravljanje poklica, hkrati pa naj mu vadba nudi tudi razvedrilo in zabavo v prostem času.

vsako leto Okrajne zveze tekmovanja v športnih igrah, smučanju, atletiki in plavanju. Tak način dela je vsekakor zelo pester in koristen, zato se tudi vrste »Partizan« neprestano krepijo.

TELOVADNI NASTOPI — DOMENA »PARTIZANA«

Tekmovanja pa niso edini način povračila za številne ure vadbe in samozatajevanja. Tu je še drugi način, ki je domena »Partizan« — telovadni nastopi. Ti nastopi so pravzaprav revija množičnosti in prikaz dela društev, kjer je moč videti razne vaje, vse oddelke, razne panoge in športne igre. Ti nastopi so izredno množični, saj je lani na treh zletih, katere je priredila Zveza »Partizan« Slovenije, nastopilo okrog 9000 telovadcev. Vsega skupaj pa je bilo lani v Sloveniji 134 nastopov z nad 42.000 nastopajočimi! To je res lepo število, ki kaže, da so nastopi oziroma zleti zelo priljubljeni. To pa ne samo pri telovadcih. Tudi občinstvo je zadovoljno, ko vidi skladno izvedene vaje vseh oddelkov. Razen tega ima priložnost videti še vrhunske telovadce, ki tudi nastopajo na zletih. Taki nastopi oziroma zleti imajo torej dve veliki odliki: telovadeči pokažejo, kaj se naučili, gledalci pa vidijo množično in kvaliteto prireditve.

Telovadec na bradlj

Zalcu, Šempetru, Petrovčah, Zrečah in Dobrni. Celjani bodo lahko videli med drugimi tudi številne predstavnike TVD »Partizan« Fram, ki so bili lani najboljšie društvo v tekmovanju za pokal »Ljudske pravice«.

Razen tega bo v Celju istočasno odprta tudi razstava, na kateri bodo razstavljene številne slike domov »Partizan«; najboljših telovadnih vrst in lepi posnetki z dosedanjih nastopov in zletov.

... IN V KOPRU

Članica na visoki gredi

Tudi letos bosta dve veliki reviji društev »Partizan« — pokrajinska zleta. Prvi bo 29. maja v Celju, drugi pa 12. junija v Kopru. Priprave za oba zleta so že v polnem teku.

Tudi v Kopru ne počivajo. Z vso naglico pripravljajo stadion, da bo na njem lahko nastopilo okrog 10.000 telovadcev. Na zlet bodo poslali svoje člane društva »Partizan« zvez: Nova Gorica, Kočevje, Kranj, Ljubljana, Postojna, Radovljica, Sežana, Tolmin in Koper. Tako množične prireditve v Kopru še ni bilo. Na zletu bo sodelovala tudi JLA s svojimi enotami, verjetno pa tudi gasilci.

Dan pred obema zletoma bodo tudi pokrajinske tekme v ljudskem mnogoboju za I., II. in III. razred. Tako bodo Celjani in Koprčani razen zleta videli tudi zanimiva tekmovanja.

Društva »Partizan« po vsej Sloveniji bodo pred zletoma nastopila z zletnimi vajami in svojimi točkami na društvenih in okrajnih nastopih, tako da bodo prišla v Celje in Koper res izvrstno pripravljena. Sodeč po temeljitih pripravah, bosta zleta nad vse uspeša.

O DELU V DRUŠTVIH »PARTIZAN«

Petindvajset let je že vodnica

»Bolj vreden je občutek nekaj dati, kot biti za to plačan«

Telovadišče »Partizan« Tabor je bilo mrtvo in prazno, še na pol »v zimskem spanju«, pa vendar že pripravljeno za spomladanske vadbene ure članstva tega precej močnega Partizanovega društva v Ljubljani. Spomin mi je ušel dve desetletji nazaj, ko smo se kot deca in naraščajniki življali na tem prostoru, uživali sonce, zrak in zdravje, Radovednost mi je narasla. Kako le kaj sedaj, ko že toliko let nisem prestopil praga te telovadnice?

ZIVZAV NA VSO MOC

Že v avli sem zaslišal, da je v telovadnici nadvse živahno. Vstopil sem v telovadnico in prav tedaj je žvižg piščalke vse umiril. Pa le za trenutek. Dve, tri deklice so privalele po sredi dvorane ogromno žogo. Vodnica jim je z nekaj besedami nakazala, kaj bodo s to žogo počele. In že se je začelo znova vrvenje. To je bila telovadna ura ženske dece, ki jo vodi preizkušena vodnica tov. Zejeva. Nekaj minut te vaje in že so prišle na novo področje dela.

NA VRSTI JE ORODJE

Vodnica je razporedila deco za drugo vadbo. Postavile so se mirno, nekaj od njih pa je odšlo v razne kote telovadnice; marljivo so začele nositi skupaj blazine, telovadne »krinje, švedske klopi, kože in mize in jih postavile v ravno vrsto. Vaje na orodju, pa za tako male otroke? Ne, to so prav posebne vaje, izbrane kot nalašč za deco. Dekli-

ce so morale prelesti mizo, preteč švedsko klopi, narediti previal na blazini in odskočiti s skalne deske. Živzav je bil prav velik, vse razgibano, vse živahno, vodnica pa le ena. Kar 70 jih je bilo v telovadnici, celih 8 vrst in vse je treba na nekakšen način miriti. Z besedami se da težko to narediti, žvižg piščalke pa je naredil svoje. Spet mir in pozorno gledanje. Vodnica jim bo spet nekaj novega povedala.

TEKMA ...

Posebna tekma je bila to. Pospraviti je bilo treba orodje, katera vrsta bo hitrejša, katera bo bolj skrbno spravila vse na svoje mesto. Tekma, kot nalašč za red in disciplino. Težko je bilo presoditi, katera vrsta se je bolj odrezala, kajti rezultatov ni nihče razglašal in tudi diplom ne ni dobila nobena. In tako je potekla ura telovadbe ženske dece na Taboru.

PRAVILEN NACIN VZGOJE

Seveda, med otroci ni vedno tako, da bi se vse po sreči izteklo. Med prerivanjem z žogo sta se dve deklici med seboj nekoliko sudarili. Ena je drugo

začela nekaj lasati, ta pa je seveda brž rekla vodnici: »Tovarišica, poglejte...«

Odgovor je bil že tu: »Povsod, predvsem pa v društvu, se moramo učiti tovarištva. Deklice, ne tako! Tako vas nisem učila, ne nadaljujte s takšnim početjem!«

Posedle so se po tleh. Vodnica na sredi; kaj bo le sedaj?

»Ali ste te dni kaj čitale časopise? Kaj je v njih pisalo?«

Ze se dvigne roka: »O osvoboditvi Ljubljane in o 1. maju.«

»Kaj veste o tem?«

»Začele so razlagati preprosto, tako kot je pač njim primerno. Se nekaj je pri tem koristnega. Otroci se vzgajajo za žolo in za življenje. Se in še so deklice pripovedovale, tako da je bilo kar

težko ustaviti to »povodenje« besedi.

NA KONCU SE INTERVJU

Konec telovadne ure. Nagovoril sem vodnico:

»Ali bi mi lahko povedati, kako se kaj počutite v tem svojem delu?«

»Da odkrito povem, ni lahko delo, čeprav kar zaživim med temi mladimi dekletci. Vse so stare od 7 do 10 let, torej osnovnošolski otroci. Mislim, da si predstavljate, da je težko krotiti 80 malih razigrančkov, ker nimam posebej vodnic za posamezne vrste. Pričakovala sem, da bomo s pomočjo prednjaškega zbora lahko pritegnili kot vodnice nekatere mladinke. Toda te nimajo prave volje, da bi pomagale. Kljub temu je prijetno delati, ker je naraščaj zelo ubogljiv. Z otroci imam sploh veselje. To delo je edino, ki me razveseli, vendar pa vidim, da bo treba še precej in trdo delati.«

»Pa ste vi za to delo kaj plačani?«

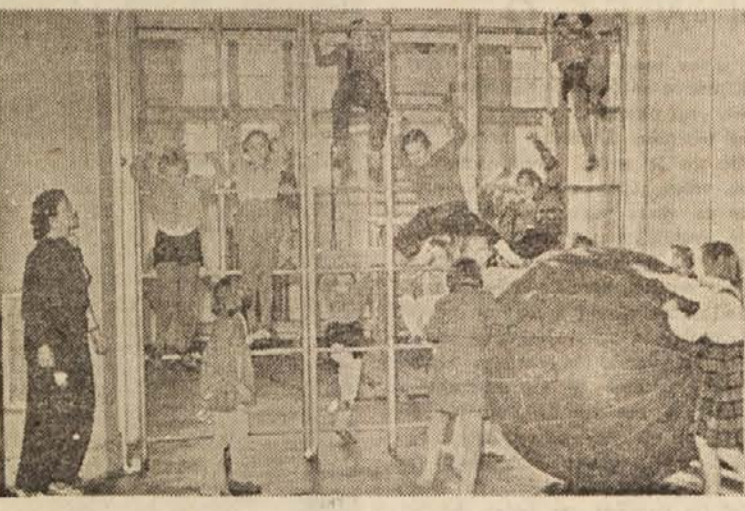
»Ne, nisem, saj smo se že od nekdaj privadili na to, da delamo v telovadnih društvih na amaterski osnovi, tega pa nam

ni žal, ker nam je v življenju samo koristilo. Res je, da družstvo veliko gleda na nas in nam pomaga z vsemi možnimi sredstvi, vendar se še nihče ni spomnil, da bi zahteval za vaditeljsko delo plačilo.«

»Kaj opazite pri svojem delu?«

»Predvsem moram povedati to, da ves čas, odkar sodelujem pri društvu, vidim, kako veliko se lahko stori z otroki ravno v telovadnih društvih. Tu jih vzgajamo v zavestne ljudi. Vsak otrok dobi svojo »zaposlitve«, tako da vidi svojo enako. Vendar vploda prava enakost. Vendar imam občutek, da stariši z enakostjo še nimajo pravega zaupanja v naše telesnovzgojne organizacije. Prav tu bi rada povedala in jih povabila, naj pustijo svoje otroke v telovadnico. Saj ni nekakšne vojaške vzgoje pri nas, ni tistega sen, dva, tri...« kot nekateri sodijo. Vsaj moj način dela je takšen: čimveč razgibanosti, čimveč življenja, kar otrokom najbolj ugaja.«

Se mnogo bi bilo povedati, pa čas je prehitro minil. Tovarišica Zejeva, ena izmed mnogih vodnikov po naših društvih »Partizan«, ki z veseljem in pridom deluje kot vodnica v tem precej znanem ljubljanskem društvu, je bila nekoč učiteljica. Sedaj pa je druga naloga in razšla sva se. Za slovo pa mi je povedala še tole: »Po pravici vam povem, da je zame osebno bolj vreden občutek nekaj dati, kot pa za tistotisto delo, ki ga prostovoljno opravljam, biti plačan...«

Deljena mnenja o občinskih dokladah

Letos bodo v krškem okraju investirali iz zveznih in republiških sredstev tri milijarde in sto milijonov dinarjev — Okrajna sredstva pa niso manjša od lanskih, le da so z namenskimi skladi usmerjena predvsem za zboljšanje kmetijstva in gradnjo stanovanj

Krško, 30. aprila. Na skupni seji obeh zborov OLO so sprejeli okrajni družbeni plan in proračun za 1955. Od skupnih dohodkov okraja, ki so predvideni na 736.039.000 dinarjev, bodo porabili za okrajni proračun 335 milijonov, za občinske proračune 76 milijonov, za gradnjo stanovanj 88.326.000 din, za pospeševanje kmetijstva 50.500.000 din, za študije in raziskave 5.000.000, za vodni sklad 5.348.000 din, za sklad kreditiranja investicij 57.000.000, za sklad komunalnih gradenj 3.495.000 din, medtem ko znaša delež republike na okrajnih dohodkih 132.073.000 din in 6% obvezna rezerva 50.297.000 din.

Medtem ko je znašal skupni družbeni proizvod v okraju leta 1953 3 milijarde in 694 milijonov din, se je lani dvignil že na 4 milijarde in 848 milijonov din ali za 31%. Dejavski porast je bil nekoliko nižji zaradi višjih cen, navzlic temu pa se je naodni dohodek v okraju v primerjavi z letom 1953 dvignil za 27,1 odstotkov, industrija v okraju je dosegla doslej svoj najvišji vzpon tako po vrednostnem kot fizičnem obsegu.

Okraju Krško je letos ostalo nekaj nad 189 milijonov din za gradnjo stanovanj, pospeševanje kmetijstva, študije in raziskave, vodni sklad, sklad za kreditiranje investicij in za komunalne gradnje. Lani je okraj razpolagal z 247 milijoni din investicijskih sredstev in

je vložil v investicije gospodarskih organizacij in za elektrifikacijo podeželja znatne vsote.

Odborniki so se na seji strinjali z osnutkom plana, da se porabi iz namenskih skladov nad 88 milijonov din za gradnjo stanovanj in nad 30 milijonov din za pospeševanje kmetijstva (slednje bo dobilo skupno nad 60 milijonov din za leto skupno nad 60 milijonov din za dvig proizvodnje, kar je doslej

največji znesek). Niso pa bili zadovoljni, da ni letos, nič sredstev za elektrifikacijo podeželja. V skladu za kreditiranje investicij ostane namreč po odbitku obveznih garancij le skromnih 16 milijonov din, od katerih jih je 9 že oddanih za posojila gospodarskim organizacijam. Na nujna posojila iz ostanaka tega sklada pa že čakajo glinokop Globoko, sevniška Kopitarna, brežiška tovarna povišja in še nekateri druga podjetja, v katerih se dela gospodarska škoda, ker ne morejo razširiti proizvodnje oziroma dograditi nekaj nujnih, že začetih obratov.

V Pišecah, pod Gorjanci in še marsikje so na podlagi lanskih obljub elektrifikacijski odbori zbrali med važečimi več tisoč drogov in znatna ostala sredstva za napeljava elektrike. Samo za dograditev in ureditev vsega tega, kar je bilo lani začeto za elektrifikacij, podeželja, bi potrebovali 44 milijonov din, za zdaj pa ni v družbenem planu še niti dinarja. Odborniki so prosili navzoče ljudske poslance, naj se zavzamejo za ureditev tega perečega vprašanja.

To — in še marsikaj drugega v okraju — je v veliki meri odvisno tudi od začetka čimprejšnjega obratovanja nove tovarne časopisnega papirja na Vidmu, saj se bodo po njenih uspehih merili tudi dodatni okrajni dohodki.

ZA IN PROTI OBČINSKIM DOKLADAM

Primanjkljaj v proračunu, ki je znašal po vseh računih še vedno 13 milijonov din, so zmanjšali s predlogom o uvedbi občinskih doklad in z zmanjšanjem nekaterih postavk. Medtem ko je okrajni gospodarski svet predlagal, da bi vse občine z enakim odstotkom razpisale občinske doklade, pa je komisija za družbeni plan predlagala, naj storijo to občine po lastni

presoji. Okrajni proračun bo zagotovil občinam od potrebnih 76 milijonov din le 64 milijonov, 12 milijonov pa naj bi občine zbrale z dokladami. Nekateri odborniki so menili, da gospodarsko šibke občine doklad ne bodo zmogle, drugi pa so vztrajali, da se doklade izključno stvar občin. Tiste, ki želijo imeti več sredstev za komunalna dela in manjše potrebne investicije, bodo same določile zmogljivost in primerne občinske doklade. Večina je glasovala za predlog komisije in bodo občine razpisale doklade po lastni uvidevnosti in potrebah.

V okrajnem proračunu, ki bo imel 335 milijonov din dohodkov, je predvidenih 100 milijonov din za prosveto in kulturo, 95 milijonov din za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo, za državno upravo, javno varnost in za ceste 140 milijonov din.

Oba zgora sta družbeni plan in proračun po daljšem razpravljanju sprejela.

22. julij — občinski praznik v Vojniku

Občina Vojnik bo praznovala 22. julija občinski praznik. Zato so izvolili pripravljelni odbor, ki bo skrbel za vse priprave za občinski praznik. Pričakujejo, da bo tega dne Vojnik razsvetlila nova luč.

PRIZADEVNI PRI DELU a skromni v objavah uspehov

so rudarji, ki kopljejo v Globokem pri Brežicah lignit in ognjevzdorno glino

Ko je v povojnih letih proizvodnja lignita v Globokem začela padati, so leta 1948 začeli izkoriščati dobro ognjestalno glino. Od 1868 ton prdn 6 leti so lani nakopali take glin v Globokem že ne-

kaj nad 8 tisoč ton, podjetju, ki je prej životarilo, pa se je odprla lepša bodočnost.

Leta 1952 je 28 delavcev v Globokem nakopalo 1835 ton lignita in 2965 ton glin. Na Jesenicah, predvsem pa v veliki novi tovarni v Arandelovcu, kjer so spoznali prvovrstne kvalitete globoške glin, so začeli naraščati čedalje več surovine iz Globokega. Posebno lepe uspehe so dosegli globoški rudarji letos marca in aprila. Medtem ko so na primer lani marca nakopali 600 ton glin in lignita, so letos nakopali še 1750 ton glin in 250 ton lignita, aprila pa že kar 260 vagonov glin in 20 vagonov lignita. V vseh zadnjih 20 letih niso nikoli zabeležili tako lepih delovnih uspehov, a še vedno ne morejo zadostiti vsem naročilom. Disciplin v podjetju se je utrdila, rudnik pa je dal kruh številnim novim delavcem iz občine Pišee in globoškega območja. Zaposlili bodo lahko še več ljudi, posebno še, če bodo kmalu dobili iz okrajnega kreditnega sklada nujno potrebne 4 milijone dinarjev za najnujnejše investicije v odkopih in 3 milijone din za skromno upravno poslopje. Zdej poslujejo kar v barakah, manjkajo pa jim tudi najpotrebnejši sanitarni prostori. Okrajni ljudski odbor v Krškem je uvidel delovni polet mladega, a čedalje čvrstjehlega kolektiva in mu bo s kreditom omogočil, da proizvodnjo glin in lignita še bolj razširi in zaposli še več delavcev.

Proizvodnja v Globokem zadnje mesece vidno narašča. Zanimivo je, da kupujejo lignit čedalje bolj tudi kmetje, ki pravijo, da

je treba gozdove varovati in uporabljati cenejši lignit. Globoko zalaga z lignitom, kolikor ga sproti ne proda v Brezice in okoliškim potrebnikom, podjetje »Ogrev« v Subotici. Letošnji proizvodni plan podjetja predvideva proizvodnjo 8000 ton ognjestalne glin in 8000 ton lignita. Zaradi večjih potreb in zahtev trga pa bo verjetno kolektiv plan znatno presegel. Samo arandelovska tovarna samotnih izdelkov bi kupila 10.000 ton globoške glin.

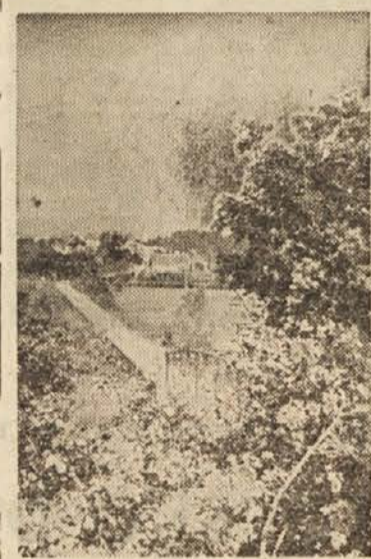
Letošnji 1. maj bo kolektiv globoških rudarjev praznoval s novimi delovnimi uspehi. Pred ručeti je tu životarila skupnica rudarjev, zdaj pa je v rudniku 120 darjev, zdaj pa je v rudniku 120 delavcev, ki so vsi člani sindikata rudarjev in ki bodo letos ustvarili v krškem okraju nad 90 milijonov dinarjev vrednosti. Samo v zadnjih dveh mesecih so naredili toliko, kolikor je dosegel globoški rudnik v celem letu 1953. Tg.

Živahno delo DPD Svoboda v Zrečah

Delavskoprosvetno društvo Svoboda v Zrečah je zadnje čase precej poživilo svoje delo. Zlasti dramska sekcija in pevski zbor sta postala delavnejša. Dramska skupina namerava v igro »Glavni dobitke«, ki jo je uprizorila doma. Vsi zbori in mešanji, so tudi dobro delali. Moški zbor je gostoval v delah Slovenskih goricah. Maja pa bo obiskal bližnje kraje. Vsi zbori pa vadijo in bodo v začetku junija pripravili samostojen koncert.

Razstava knjig tekmovanja in druge prireditve v Kozjem v počastitev desetletnice osvoboditve

V Kozjem pri Celju se zelo živahno pripravljajo na deseto obletnico osvoboditve. Za to obletnico so dijaki že 25. marca uprizorili Ribičičevo igro »Tinče in Binče«. Zdej pripravljajo še dve gledališki predstavi: vaska mladina vadi igro F. X. Svobode »Poslednji mož«, igralska skupina KUD »Bohor«, v kateri so zbrani odrasli, pa bo uprizorila Normana Krasne »Drago Rutha«. Tudi mladinski pevski zbor pripravil svoj program za proslavo, lutkovna sekcija pa bo uprizorila »Sneguljico«.

Motiv sotočja Krke in Save s pogledom na Brežice

PRED OBČINSKIM PRAZNIKOM V CERKNEM

Iz starega raste novo

Nekdanje kasarne preurejene v šole — Ob prazniku bo nastopila igralska skupina IX. korpusa v obnovljeni partizanski dvorani — Podjetje »Rempod« bo verjetno že maja izdelovalo nekatere električne naprave

novljena partizanska dvorana, v kateri je med NOB nastopala igralska skupina IX. korpusa. Prav v tej dvorani bo proslava desete obletnice osvoboditve in takrat bo v njej spet gostovala igralska skupina IX. korpusa.

Tako se v Cerknem vse bolj razvija gospodarska dejavnost. Med važnimi podjetji sta »Rempod« in »Mizarnica«. »Rempod«, ki je bilo v začetku le majhno podjetje za popraviljanje električnih strojev in radijskega materiala, bo menda že maja začelo v na novo urejenih prostorih serijsko izdelovati nekatere električne naprave. Tako se bo v tem podjetju lahko zaposlilo precej cerknijskih žensk, ki so bile doslej čisto v zadregi zaradi dela.

Druga številka »Mlade misli«

Mladinski aktiv klasične gimnazije v Mariboru je v sredo izdal 2. številko svojega glasila »Mlade misli« in sicer v nakladi 300 izvodov. Tudi ta številka ima literarno prilogo, novost pa je kotiček za pionirje, početniška zveza in šalji del. Na klasični gimnaziji posvečajo mladinci vso skrb tudi pionirjem. M. A.

Srednješolski literarni klub v Mariboru

Na I. drž. gimnaziji so v torku literarni srednješolski ustanovili svoj klub, ki je v petek priredil svoj pokroviteljstvu MKUD »Dr. Frano Crnek« literarno glasbeni večer.

Petega junija bodo v Cerknem praznovali občinski praznik. Tega dne bo v Cerknem druga največja proslava na Primorskem v počastitev desete obletnice osvoboditve (prva bo v Ajdovščini). Cerkljani so to vest z veseljem sprejeli in si že prizadevajo, da bi bil njihov kraj ob tem dnevu kolikor mogoče lepo urejen. Kdor je videl Cerkno po vojni v ruševinah, ga verjetno zdaj ne bo več spoznal. Bivše italijanske kasarne so spremljene v šolska poslopja. V nek-

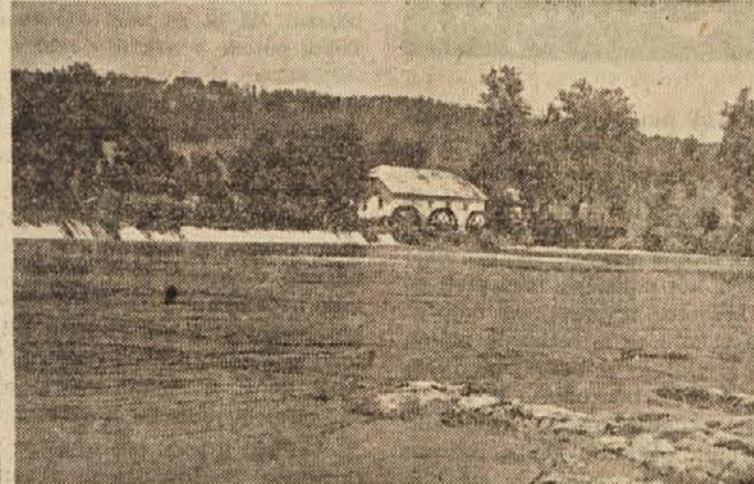
Spomenik padlim borecem v Idriji

danji karabinjerski kasarni je sedaj nižja gimnazija. Nekdanje zapore v kletih pa prav letos preurejajo v fizikalni in kemijski laboratorij. V istem posloplju sta tudi glasbena ter čipkarska šola. V hiši, kjer so bila nekdanj oficirska stanovanja, je sedaj prijazen dijaški dom z okrog 70 gojenci.

V Cerknem je tudi ena najvažnejših gospodarskih šol v Sloveniji — elektrogospodarska, ki je tudi našla prostore v nekdanji vojašnici. V eni izmed bivših kasarn bo tudi kmalu ob-

Deset let polne gimnazije na Jesenicah

Sredi maja bodo priredili jeseniški dijaški s profesorji proslavo, s katero bodo počastili desetletnico polne gimnazije na Jesenicah. Priredili bodo akademijo, na kateri bodo nastopali pevci, recitatorji, igralci ter telovadci. To bo hkrati tudi počastitev desetletnice osvoboditve. V desetih letih je jeseniško gimnazijo zapustilo že precej mladine, ki si je nato poiskala bodisi delo, ali je nadaljevala študij na kaki drugi srednji šoli ali pa na univerzi. Na jeseniško gimnazijo pa prihaja vedno več mladih ljudi z Jesenic in tudi iz bolj oddaljenih krajev Gorenjske.

Ob Kolpi pod Vinico v Beli krajini

ŽE LETOS BO ZAČELA POSKUSNO OBRATOVATI TOVARNA VOLNENIH IZDELKOV V PODBRDU

Blizu železniške postaje Podbrdo so že nekaj let prazni in neizkoriščeni prostori bivše italijanske vojašnice, ki jo je nekaj časa uporabljaj železniški gradbeni tehnikum. Sedaj pa nameravajo tu urediti tovarno volnenih izdelkov, ki naj bi že letos začela poskusno obratovati. Za obnovo poslopja in opremo tovarne je v letošnjem družbenem planu OLO Tolmin predvidenih 90 milijonov dinarjev.

Obratovanje te nove tovarne bo ugodno vplivalo na porast industrijske proizvodnje na Tolminskem, ki bo letos porasla za 9,4%, hkrati pa bo s tem vsaj delno rešen problem nezaposlene delovne sile v Baški Grapi in okoličici, kjer je zlasti med ženskami

in mladino še precej ljudi brez stalne zaposlitve.

Tovarna igel — najvažnejše gospodarsko podjetje v Kobaridu

Najvažnejše gospodarsko podjetje v Kobaridu, ki ga čaka še lep razvoj, je Tovarna igel. Sedaj je v njej zaposlenih okrog 80 delavcev. Ko bo obrat razširjen in izpopolnjen strojni park, bodo v tovarni lahko izdelali okrog 30.000 igel dnevno. To se pravi desetkrat več kot sedaj. Po vojni je precej razširila proizvodnjo tudi Opekarna v Kobaridu. O ribogojnici, ki je tudi precejšnjega pomena za Kobarid, ne moremo trditi, da je zabeležila kak poseben uspeh. Vzrok temu so bile večkratne poplave, ki so odnesle zarod. Tudi pomanjkanje strokovnjakov je nekoliko oviralo delo. Upajmo, da bo delo ribogojnice uspešnejše, odkar so jo prevzela ribiška društva. Velikega pomena za razvoj živinoreje na Kobarškem pa bo mlekarina, ki

KOLEKTIV
TOVARNE TRAKOV

Totra

LJUBLJANA, ZG. HRUŠICA

čestita
vsem delovnim
ljudem k 1. maju
in 10. obletnici
osvoboditve

Vsem svojim
odjemalcem
in dobaviteljem
čestita k Prazniku
dela
in 10. obletnici
osvoboditve

Kolektiv
TRGOVSKEGA PODJETJA

Hranila

LJUBLJANA - POLJE

KOLEKTIV

Pekarne Polje

ČESTITA
VSEMU
DELOVNEMU
LJUDSTVU
K PRAZNIKU
DELA 1. MAJU
IN
10. OBLETNICI
OSVOBODITVE

KOLEKTIV

STEKLARSKEGA PODJETJA

KRISTAL LJUBLJANA

čestita vsemu delovnemu ljudstvu
k 1. maju in 10. obletnici
osvoboditve

K Prazniku dela in
10. obletnici osvoboditve
čestita delovni kolektiv

**Pleskarstva
in soboslikarstva**

Šentvid

Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS Ljubljana

ČESTITA K PRAZNIKU DELA IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE

Trgovsko podjetje
KOVINAR

Jesenice

Kliče:

Naj živi 1. maj!

Naj živi 10. obletnica
osvoboditve!

Vljudno se priporočamo

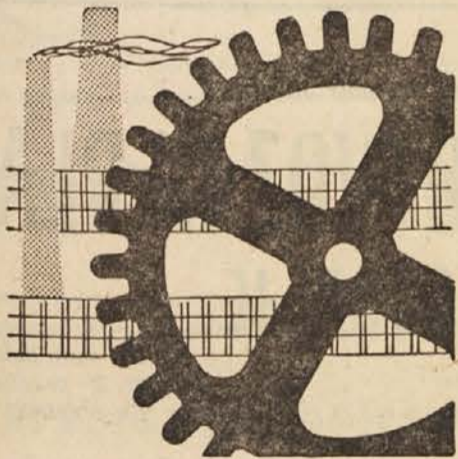
TEHNO-IMPEX

TRGOVSKO PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ

LJUBLJANA - BEETHOVNOVA 14

Telefona: 23-915 - Teleprinter: 03-190 - Bančni račun: 606-T-1521

čestita
k
1. maju

angora

TOVARNA PLETENIN
LJUBLJANA

ČESTITA K 1. MAJU

Naj živi 1. maj in
10-letnica osvoboditve

OBRтна DELAVNICA

Kroj

JESENICE

Živel 1. maj! Živela 10. obletnica
osvoboditve

Salon »MODA« Jesenice

Naj živi 1. maj! Naj živi
10-letnica osvoboditve!

Se vljudno priporoča

**Splošno
trgovsko podjetje**

Jesenice
Gospodarska cesta (Plavž)

AVTOCOMMERCE

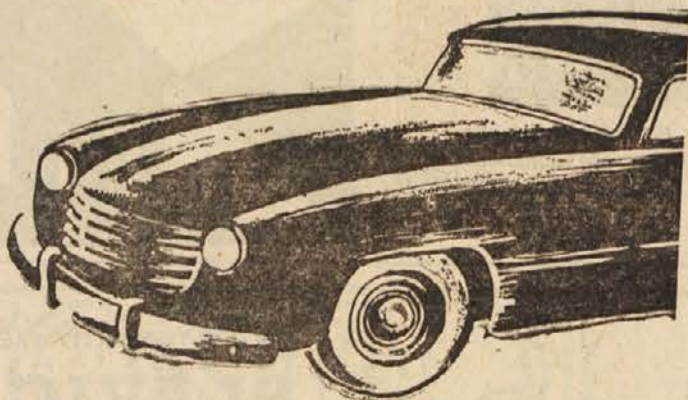
GENERALNO ZASTOPSTVO TOVARN — MERCEDES-BENZ — MICHELIN

SEDEŽ: LJUBLJANA, TITOVA 28, tel. 31-283

Zastopstva: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Skopje, Koper, Novi Sad, Split, Dubrovnik

Prodaja: osebnih, dostavnih, bolniških in tovornih avtomobilov, avtobusov in trolejbusov, gasilskih in komunalnih voz, brodskih motorjev in agregatov ter vseh rezervnih delov

Prodaja: vseh dimenzij tekstilnih in »METALIC« Y gum ter specialnih AIRSTOP - zračnic

Gostinska zbornica LRS LJUBLJANA

v imenu vseh gostinskih podjetij
čestita k prazniku dela -
1. maju in 10. obletnici osvoboditve
vsem svojim članom in
vsemu delovnemu ljudstvu
široj naši domovini!

Kolektiv
Avtopromet
in mehanične delavnice
v Ljubljani

Uprava in delavnice
na Savski cesti
Telefon: 31-392
Čestita k prazniku dela in
10. obletnici osvoboditve

Kolektiv tovarne
Vinoret
Ljubljana

čestita k prazniku dela 1. maju
vsem svojim potrošnikom

KAVARNA IN GOSTILNA

Zelenica Tržič

Čestita k prazniku dela - 1. maju in
10. obletnici osvoboditve

VELETRGOVINA

Prehrana LJUBLJANA, Titova 15

čestita vsemu delovnemu ljudstvu in svojim odjemalcem k prazniku — 1. maju 1955

KOLEKTIV GOSTINSKEGA PODJETJA

DAJ DAM
LJUBLJANA

čestita vsem cenjenim gostom k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve in jim zagotavlja, da bodo tudi v bodoče hitro in dobro postreženi

Zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo LRS Ljubljana

ČESTITA K 1. MAJU IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE VSEM SVOJIM ČLANOM, KMETIJSKIM ZADRUGAM IN PODJETJEM, TER VSEM DELOVNIM LJUDEM

Delovni kolektiv Generalnega remonta avtomobilov

(AVTOOBNOVA)
LJUBLJANA

pošilja k prazniku 1. maju vsem delovnim ljudem in kolektivom borbene pozdrave

Vsem delovnim kolektivom čestita k delavskemu prazniku 1. maju

Geodetski zavod LRS — Ljubljana

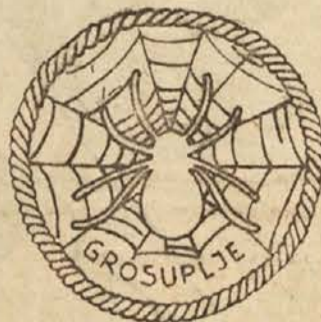
GROSISTIČNO TRG. PODJETJE Z BARVAMI IN LAKI

MAVRICA

LJUBLJANA
RESLJEVA CESTA 1
Telefon: 21-256, 21-488

čestita vsem svojim odjemalcem k 1. maju in priporoča v nakup vse vrste praznega materiala, kot laneni firnež, oljate barve in lake, vse vrste čopičev in ves v to stroko spadajoči material po najnižjih grosističnih cenah v svojih skladiščih.

Skladišče en-gros LJUBLJANA, Titova cesta 33 (Javna skladišča) tel. 32-561
Skladišče en-gros RIJEKA, Aldo Colonello 6 Telefon 33-07

Delovni kolektiv tovarne

MOTVOZ IN PLATNO GROSUPLJE

čestita vsem delovnim kolektivom k prazniku 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

Ob priliki praznovanja 10. obletnice osvoboditve Ljubljane in k Prazniku 1. maju pošiljamo pozdrave vsem cenjenim odjemalcem, poslovnim prijateljem ter vsemu ljudstvu in jim želimo še mnogo uspehov

DELOVNI KOLEKTIV

Kolektiv trgovskega podjetja

KURIVO
LJUBLJANA

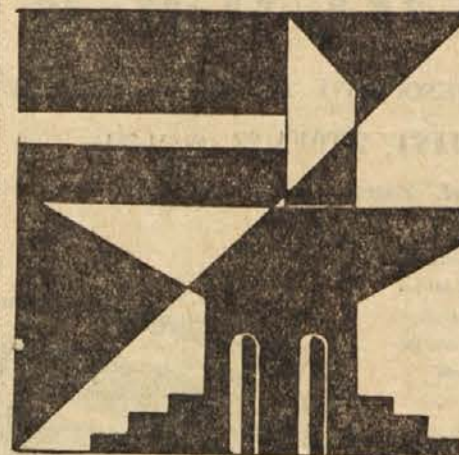

čestita k prazniku 1. maju in 10. obletnici osvoboditve vsemu delovnemu ljudstvu naše domovine!

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

ŽELEZNINA

LJUBLJANA
Parmova 33

čestita vsem svojim cenjenim odjemalcem za praznik 1. maj

Kolektiv

DRZAVNEGA ZAVAROVALNEGA ZAVODA

čestita k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve vsemu delovnemu ljudstvu!

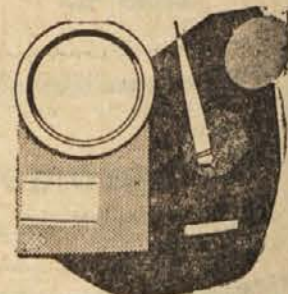
DELOVNI KOLEKTIV TRGOVINE Z BARVAMI IN LAKI

PLAVICA
Ljubljana, Wolfova 12

čestita k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve vsemu delovnemu ljudstvu, ter se obenem priporoča za nadaljna naročila.

V zalogi imamo vedno veliko izbiro ojnatih barv, lakov, firneža, kemikalij in raznih čistilnih sredstev za Vaše domove.

Blago je kvalitetno, postrežba solidna, cene konkurenčne.

Kartonažna tovarna

Ljubljana

čestita k prazniku 1. maju vsem delovnim kolektivom in svojim cenjenim odjemalcem

Delovni kolektiv

Mlinske industrije
Ljubljana

z obrati:

Beričevo, Bistra, Fužine, Vič,
Gameljine, Logatec in Vrhnika

čestita vsem udeležencem NOB k prazniku desete obletnice osvoboditve

TRGOVSKO PODJETJE

KOVINA

LJUBLJANA, Stritarjeva 7.

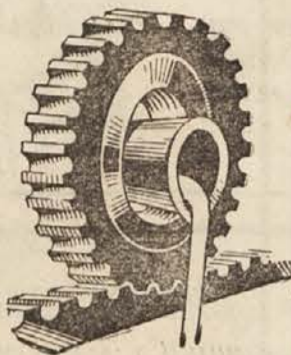
telefon 23 - 374, 20 - 1

se priporoča za obisk v svojih specializiranih poslovalnicah z železnino:

- KLADIVAR — Ljubljana, Zaloška 21
- IDEAL — Ljubljana, Wolfova 8
- PRI KOSI — Ljubljana, Miklošičeva 15
- VERIGA — Ljubljana, Celovška 59
- OKOVJE — Ljubljana, Šentvid 91

kjer boste strokovno postreženi z vsakovrstno železnino, orodjem, sanitarno — instalacijskim materialom, kuhinjskimi in gospodinjskimi potrebščinami itd.

Ob tej priliki čestitamo vsem odjemalcem, dobaviteljem in poslovnim prijateljem k mednarodnemu Prazniku dela in deseti obletnici osvoboditve!

Delovni kolektiv čestita vsem delovnim ljudem k Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve

STROJNO KOVINSKO INDUSTRIJSKO PODJETJE

SKIP VIŽMARJE 170

Delovni kolektiv

TOVARNE ZAMAŠKOV

LJUBLJANA

čestita vsem svojim odjemalcem in delovnim kolektivom Slovenije k Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve

RADIO-CENTER - LJUBLJANA

čestita vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve!

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

TEKO EXPORT IMPORT

LJUBLJANA, CANKARJEVA ULICA 1/IV

čestita vsem delovnim kolektivom k 10. obletnici osvoboditve in 1. maju

Telefon št.: 22-680, 20-612

ASTRA - specializirano trgovsko podjetje za usnje, gumij, plastične mase, čevljarke, sedlarske, tapetniške potrebščine in orodje, tehnični tekstil in zaščitna sredstva Vas postreže iz svojih sortiranih zalog vedno po najnižjih konkurenčnih cenah

**VELETRGOVINA Z USNJEM, GUMO
IN TEHNIČNIM TEKSTILOM**

čestita vsem svojim odjemalcem, dobaviteljem in vsem delovnim ljudem k delavskemu prazniku
1. MAJU

Naslov: Ljubljana, Bežigrad 6
Telefoni: centrala tel. št. 32-394
direktor tel. št. 30-013

Delovni kolektiv čestita k Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve

LITOSTROJ

LJUBLJANA

DELOVNI KOLEKTIV

Tovarne mesnih izdelkov - Ljubljana

čestita vsem poslovnim prijateljem kakor tudi vsem delovnim kolektivom k 1. maju - prazniku dela, želeč jim mnogo uspehov pri socialistični graditvi naše domovine.

TRGOVSKO PODJETJE ŽITAR CELJE

nudi vse vrste kvalitetnih mlevskih izdelkov iz svojih skladišč: Celje, Trbovlje in Smartno ob Paki in se svojim odjemalcem priporoča ter jim čestita k delavskemu prazniku 1. maju

K prazniku delovnega ljudstva — 1. MAJU in 10. obletnici osvoboditve čestita vsemu delovnemu ljudstvu naše socialistične domovine

KOLEKTIV Splošnega mizarstva in žage Ptuj

K prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestitajo vsem delovnim kolektivom, svojim odjemalcem ter poslovnim prijateljem

Mestne trgovine Postojna

s svojimi trgovinami s prehrabnim blagom št. 1, 2 in 3 in Trgovino s sadjem in zelenjavo

Posebej opozarjamo vse naše cenjene odjemalce, da smo s 1. marcem odprli našo novo poslovalnico s tekstilno-galantarijskim blagom na Ljubljanski cesti. V vseh naših poslovalnicah vam nudimo veliko izbiro po solidnih cenah. Svojim odjemalcem pa dostavljamo po želji blago tudi na dom. — Potrošnikom se še za naprej pri nakupu prav toplo priporočamo.

TRGOVSKO PODJETJE

LES OZZ-Ptuj

ČESTITA VSEM SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN ODJEMALCEM K DELAVSKEMU PRAZNIKU 1. MAJU IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE

OLO - PTUJ

ČESTITA OB PRAZNIKU 1. MAJU IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

Kolektiv

obrtno-proizvodnega podjetja

Mesnina Ptuj

čestita vsem svojim dobaviteljem in odjemalcem ob prazniku delovnega ljudstva — 1. MAJU in 10. obletnici osvoboditve!

Kranjsko gradbeno podjetje

Kranj

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku dela 1. maju

Občinski ljudski odbor Naklo

čestita vsem svojim občanom k prazniku dela — 1. MAJU!

Uprava in uredništvo

»Ptujskega tednika«

želita bralcem »Ljudske pravice« in »Ptujskega tednika« prijetno praznovanje 1. maja in 10-letnice osvoboditve

Tovarna poljedelskih strojev »ZMAJ« Zemun

bo ob sodelovanju AGROTEHNIKE Export-Import in SEMENARNE za Slovenijo v dneh 5., 6. in 7. maja 1955, vsak dan od 8. do 14. ure, priredila praktično prikazovanje svojih najnovjših izdelkov:

strojev za pripravo živinske krme (mlini kladivarji raznih velikosti in izvedb) in selektorja za žita

z vgrajenim zaprašilcem za razkuževanje

Predavanja bodo v prostorih Semenarne za Slovenijo v Ljubljani, Gosposvetska cesta 5 (dvorišče). Živinorejci! pridelovalci semenskih žit in vsi, ki se zanimajo za razvoj domače industrije poljedelskih strojev, vljudno vabljeni!

TOVARNA KOS IN SRPOV TRŽIČ

ČESTITA K PRAZNIKU DELA 1. MAJU IN ŽELI VSEM SVOJIM ODJEMALCEM, KAKOR TUDI VSEM OSTALIM DELOVNIM KOLEKTIVOM MNOGO USPEHOV

Kmetijska zadruga

Živel 1. maj!

Sv. Katarina

TRŽIČ

čestita vsem zadržnikom k prazniku delovnega ljudstva in 10. obletnici osvoboditve

ŽIVEL 1. MAJ!

Kolektiv trgovine

Kovina PTUJ

čestita ob prazniku delovnega ljudstva in 10. obletnici osvoboditve vsemu delovnemu ljudstvu.

TOVARNA MILA KRANJ

Delovni kolektiv čestita k delavskemu prazniku 1. maju

OGLASUJTE V »LJUDSKI PRAVICI«

KOLEKTIV

IZVOZNEGA PODJETJA

Perutnina

Ptuj

ČESTITA VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE K 1. MAJU IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE

Manufaktura

TEKSTILNA TRGOVINA — ŠEMPETER PRI GORICI

čestita vsem svojim potrošnikom, poslovnim prijateljem in ostalim delovnim ljudem k delavskemu prazniku 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

PROJEKTIVNI BIRO — KRANJ

ČESTITA VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU K 1. MAJU

PILARNA »TRIGLAV«

TRŽIČ

DELOVNI KOLEKTIV PILARNE »TRIGLAV« - TRŽIČ ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE K PRAZNIKU DELA 1. MAJU

LEKARNA TRŽIČ

ČESTITA K 1. MAJU IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU

SPLOŠNA TRGOVSKA IMPORT-EXPORT

KOPER

ČESTITA VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU, POSLOVNIM PRIJATELJEM OB 1. MAJU S TOPLIMI ŽELJAMI ZA VSESTRANSKI NAPREDEK IN DOBRÓ NAŠEGA DELOVNEGA CLOVEKA

Kolektiv podjetja

„Harmonika“
LJUBLJANA
Titova 35 a

čestita vsemu delovnemu ljudstvu ob 10. obletnici osvoboditve in za praznik delovnega ljudstva

Našim cenjenim odjemalcem se še nadalje priporočamo
Delo kvalitetno cene zmerne!

Vsem svojim odjemalcem
čestita k prazniku 1. maju
delovni kolektiv podjetja

OPTIKA
Ljubljana

K prazniku dela — 1. maju
čestita vsem delovnim ljudem
kolektiv

Sanolabor

LJUBLJANA

K delavskemu prazniku
1. maju čestita vsem
delovnim ljudem naše
domovine

DELOVNI KOLEKTIV

Lek

Ljubljana

**GOSTINSKA ZBORNICA
ZA MESTO LJUBLJANA**

Z delom nadaljujemo revolucijo, z delovnimi uspehi večamo pridobitve NOB

Delovnim kolektivom in vsemu
delovnemu ljudstvu želi

ob 10. obletnici ustanovitve OF
in ob 1. maju — prazniku dela

Kolektiv

Stol - Kamnik

pri nadaljni graditvi in delavskem
samoupravljanju polno uspehov!

GRAND HOTEL UNION

v Ljubljani

Delovni kolektiv čestita k Dnevu osvoboditve in 1. maju, prazniku delovnega ljudstva Jugoslavije

**POSAVSKI RUDNIKI SVINGA, CINKA IN BARITA
ŠKOFLJICA** S SVOJIMA OBRATOMA PLEŠE IN SITARJEVEC

čestitajo vsem delovnim kolektivom naše države
k največjemu prazniku delovnega ljudstva —
1. maju

**KRAŠKI VODOVOD
SEŽANA**

čestita vsem svojim odjemalcem in
vsem državljanom k 1. maju in jim
želi obilo delovnih uspehov

PODJETJE
UDARNIK
LJUBLJANA
VIDOVDANSKA 2

čestita vsem svojim odjemalcem k prazniku delovnega ljudstva — 1. maju

Izvoz goveje živine, konj, svinj in drobnice,
vseh vrst mesa in mesnih izdelkov,
sena in slame.

Živina stalno v depozu v Prestranku (pri Postojni)

Ljubljana, Dalmatinova 1-1
Jugoslavija

Telegrami: Slovpromet, Ljubljana
Telefon: 22-212, 20-905
Prestranek 3

K prazniku delovnih ljudi — 1. maju
in deseti obletnici osvoboditve čestita

kolektiv

AUTO-SERVISA
LJUBLJANA

Blasnikova tiskarna Ljubljana

čestita vsem svojim poslovnim prijateljem in
vsem delovnim kolektivom k prazniku dela —
1. maju

Trgovsko podjetje

Slovenija-sport
Ljubljana

čestita vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem
k prazniku — 1. maju

K prazniku dela — 1. maju
in 10. obletnici osvoboditve
čestita vsem delovnim ljudem

kolektiv podjetja

NARAVNI KAMEN
LJUBLJANA, KOLODVORSKA 32

TRGOVSKO
PODJETJE

MODA
LJUBLJANA

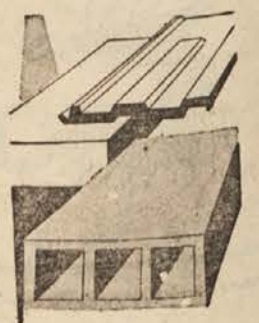
čestita vsem svojim cenjenim odjemalcem
in dobaviteljem k prazniku — 1. maju
in 10. obletnici osvoboditve

Continental
EXPORT
Ljubljana

Svojim poslovnim prijateljem
čestitamo k 1. maju,
prazniku dela

K prazniku 1. maju in 10. obletnici
osvoboditve čestitajo in želijo mnogo uspehov
vsem delovnim ljudem

LJUBLJANSKE OPEKARNE
LJUBLJANA
EMONSKA C. 2

Ljudski odbor mestne občine Ajdovščina

Čestita vsemu prebivalstvu Primorske in članom množičnih organizacij k velikemu delavskemu prazniku 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

RESTAVRACIJA SOLKAN

ISKRENO ČESTITA SVOJIM GOSTOM K 1. MAJU IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE!

Čestitamo vsemu prebivalstvu in množičnim organizacijam k 10. obletnici osvoboditve in prazniku 1. maju

Ljudski odbor mestne občine Nova Gorica

Gostilna POD LIPO Ajdovščina

se priključuje čestitkam k prazniku 1. maja

Naj živi 1. maj in 10-letnica osvoboditve!

Valjčni mlin Solkan

PODJETJE ZA GENERALNA, SREDNJA IN TEKOČA POPRAVILA AVTOMOBILOV

AVTOOBNOVA

SEMPETER PRI GORICI

TELEFON 5

Čestita vsem delovnim ljudem k prazniku 1. maju

Popravlja vse vrste motornih vozil, izdeluje razne nadomestne dele, popravlja in preizkuša Dieslove tlačilke in šobe, brusi cilindre, izdeluje kabine in kasone za tovornjake vseh vrst, vrši generalna popravila avtobusnih in drugih karoserij, izdeluje nove avtobusne in gasilske karoserije, po želji in naročilu tudi karoserije za avtoambulante in druga specialna vozila, barva in tapecira. — Za popravila in kvaliteto izdelkov nudi podjetje polno jamstvo. — S pravočasnim popravilom vozila koristiš sebi in skupnosti!

Tekstilna tovarna v Ajdovščini Ajdovščina

izdeluje raznovrstne bombažne tkanine, enobarvne, karo in progaste, za žensko in moško perilo

Čestitamo k Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve

DELOVNI KOLEKTIV GRADBENEGA PODJETJA

ZIDGRAD IDRIJA

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM K PRAZNIKU DELA IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE!

Vsem delovnim kolektivom čestita k Prazniku dela

Kmetijska zadruga Solkan

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KANAL

Pod vodstvom tovariša Tita bomo vztrajno nadaljevali pot v borbi do končne zmage socializma. Naj živi naš veliki delavski praznik 1. maj!

Občanom in delovnim ljudem čestita ob 10. obletnici osvoboditve

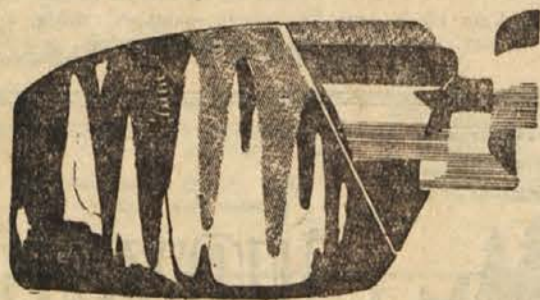
Občinski ljudski odbor Sempeter pri Gorici

Delovni kolektiv podjetja

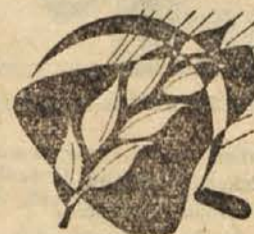
PECIVO SOLKAN

čestita cenjenim odjemalcem, poslovnim znancem in vsemu prebivalstvu naše domovine k 10. obletnici osvoboditve in 1. maju

Ljudski odbor mestne občine Postojna

želi vsem kolektivom in delovnim ljudem ob prazniku 1. maju in 10. obletnici osvoboditve mnogo uspehov pri graditvi naše boljše bodočnosti

DELOVNI KOLEKTIV KMETIJSKE ZADRUGE POSTOJNA

S SVOJIM »ŽAGARSKIM POD JETJEM« POSTOJNA IN POSLOVALNICAMI V POSTOJNI, HRAŠČAH IN VELIKEM OTOKU

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM OB PRAZNIKU DELA 1. MAJU IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE

VSEM SVOJIM ODJEMALCEM NUDIMO RAZNO POTROŠNO BLAGO PO ZMIERNIH CENAH TER SE ŠE V BODOČE TOPLO PRIFOROČAMO ZA NAKUP, KOT ODKUPE VSEH VRST KMETIJSKIH PRIDELKOV IN GOZDNIH SORTIMENTOV

Vsem svojim cenjenim odjemalcem in poslovnim prijateljem ter ostalemu delovnemu ljudstvu čestitamo k 10. obletnici osvoboditve

Trgovina z železnino Železo-oprema Nova Gorica

Podjetja ter ostale potrošnike vabimo k nakupu blaga v naši poslovalnici, kjer nudimo veliko izbiro kovinske opreme ter ostalih kovinskih izdelkov po ugodnih cenah!

Kmetijska zadruga Kanal

čestita vsem svojim poslovnim znancem in prijateljem k prazniku 1. maju. Poslužujte se naše poslovalnice, kjer boste vedno točno in solidno postreženi

Ob prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestita vsem delovnim kolektivom in svojim odjemalcem

trgovsko podjetje AVTO TRGOVINA Postojna

Nudimo vam razno avtomaterial, pnevmatike vseh dimenzij, kolesarske dele ter zračnice in platiče za kolesa. Za nakup se še vnaprej prav točno priporočamo vsem svojim odjemalcem.

Hotel Planika, Ajdovščina

čestita k prazniku dela 1. maju vsem kolektivom in delovnim ljudem

K 10. obletnici osvoboditve čestita vsemu delovnemu ljudstvu in vsem cenjenim odjemalcem kolektiv

TRGOMETAL

trgovina kovinskih in tehničnih predmetov SOLKAN

V naši poslovalnici boste po zmernih cenah solidno postreženi

Trgovina z manufakturnim blagom **MANUFATURA** v Solkanu, Trg J. Srebrnič 4

čestita svojim cenjenim odjemalcem in poslovnim prijateljem ter vsem delovnim ljudem za 1. maj, mednarodni delavski praznik in deseto obletnico osvoboditve. Obiščite našo trgovino, kjer boste postreženi z najboljšim blagom hitro in po zmernih cenah

Za praznik dela čestita vsem svojim odjemalcem

Trgovina DROGA-STEKLO Nova Gorica (Solkan)

IZ LOŠKE DOLINE

ZIBELKE NARODNO OSVOBODILNIH BOJEV

Čestitajo k prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

KMETIJSKA ZADRUGA z o. j. STARI TRG PRI RAKEKU

s svojimi trgovskimi poslovalnicami v STAREM TRGU in VRHNIKI, LESNIM ODSEKOM, PLETILNO POSTAJO, MESARIJO, PEKARIJO, BRIVNICO, ŠIVILJSKIM SALONOM, KOVAČIJO in KINOM

Za dvig kmetijstva in živinoraje nudimo po znižanih cenah umetna gnojila in vse vrste kmetijskih strojev

KMETIJSKA ZADRUGA LOŽ

S SVOJIM LESNIM ODSEKOM

NUDI SVOJIM ČLANOM VSE VRSTE ŠPECERIJSKEGA IN GALANTERIJSKEGA BLAGA PO ZMERNIH CENAH

Občinski ljudski odbor Stari trg pri Rakeku

in množične organizacije SZDL, ZK, ZB, Telovadno društvo »PARTIZAN« in DP »SVOBODA«, Gospodarska podjetja: Trgovina »ULAKA« Stari tr, STAVBENO MIZARSTVO LOŽ, OBRATNO KOVINSKO PODJETJE LOŽ, LEKARNA v Starem trgu

GOSTINSKO PODJETJE STARI TRG

s svojimi objekti: v STAREM TRGU, KOZARIŠČAH, NADLESK, Gostilna v LOŽU, Hotel »JELEN« v PUDOBU in TURISTIČNO DRUŠTVO LOŠKA DOLINA

Pohištveno mizarstvo podjetje Stari trg pri Rakeku

Izdajujemo sobna in kuhinjska pohištva po najugodnejših cenah ter se svojim odjemalcem toplo priporočamo

Kmetijska zadruga IGA VAS

s svojimi poslovalnicami IGA VAS, KOZARIŠČE in PUDOB, GOSTILNA IGA VAS, PUDOB, MESA- RIJO, KOVAČIJO, STROJNIM PARKOM, LES- NIM ODSEKOM in POSPEŠEVALNIMI ODSEKI

Svojim odjemalcem in strankam se še nadalje toplo priporočamo, kar- tere bomo vsestransko solidno postregli

KMETIJSKA ZADRUGA BABNO POLJE

S SVOJO TRGOVINO, GOSTILNO IN LESNIM ODSEKOM

se najtopleje priporoča vsem svojim odjemalcem

DELOVNI KOLEKTIV Splošnega gradbenega podjetja

»GRADNJE« - Postojna

čestita vsem delovnim kolektivom in vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku dela

1. maju in 10. obletnici osvoboditve naših narodov

Mestno gradbeno podjetje Postojna

sedaj preimenovano v

Splošno gradbeno podjetje »GRADNJE« - Postojna v Postojni, Starovaška pot 17

izvršuje vsa gradbena dela, kakor tudi mizarstva, ključavničarska, soboslikarska, pleskarska, črkoslikarska in vodoinštalaterska dela z lastnimi obrtnimi obrati v solidni izdelavi in konkurenčni ceni

K prazniku dela 1. MAJU in 10. OBLETNICI OSVOBODITVE čestita vsem delovnim kolektivom

Krajevno gradbeno podjetje »REMONT« Cerknica pri Rakeku

Izvršujemo vsa gradbena dela, kakor tudi cementne izdelke, cementna okna različnih velikosti, cementne cevi, strešno cementno opeko in vse vrste stopnic iz umetnega kamna. Posebej pa opozarjamo, da smo začeli izdelovati ploščice iz umetnega kamna za oblaganje tlakov in sten. — — — za kar se vsem našim odjemalcem toplo priporočamo — — —

Vsem kolektivom in delovnim ljudem želi ob PRAZNIKU DELA in 10. OBLETNICI OSVOBODITVE mnogo uspehov pri graditvi naše boljše bodočnosti

Trgovina »TEKSTIL« • Postojna
Trgovina »PREHRANA« • Postojna
Trgovina »USNJE« • Postojna
Trgovina »GALANTERIJA« • Postojna
Trgovina »ŽELEZNINA« • Postojna
Trgovina »DROGERIJA« • Postojna

Vsem našim odjemalcem se prav toplo priporočamo ter jim zagotavljamo, da bodo vedno dobro postreženi

Ob prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestita vsem delovnim kolektivom
TRGOVINA »GOZDAR« • ILIRSKA BISTRICA
Odjemalcem nudimo živila in gospodinjinske potrebščine po zmernih cenah ter se še v naprej toplo priporočamo

Živel 1. maj in 10. obletnica osvoboditve!

Trgovina »JAVORNIK« PIVKA

Svojim odjemalcem nudimo živila, tekstil, obutev, železnino in drogerijsko blago

K prazniku dela 1. maju in še posebej k 10. obletnici osvoboditve čestita vsem delovnim kolektivom

»KOVINAR« • Pivka

Nudimo Vam razne vrste kovinskega materiala, stekla, cementa in stavbnega okovja po konkurenčnih cenah

Živel Praznik delovnega ljudstva, živila 10. obletnica osvoboditve!

Trgovina »Oprema« Ilirska Bistrica

Svojim odjemalcem nudimo razne vrste železnine, elektromaterial, pohištvo, steklo, kuhinjsko posodo in usnje

»TRANSPORT« ILIRSKA BISTRICA

želi vsem kolektivom in delovnim ljudem ob Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve mnogo uspehov pri graditvi naše boljše bodočnosti

Vsem delovnim kolektivom in svojim odjemalcem čestita k prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

ILIRSKA BISTRICA tovarna lesovinokih plošč

Vsestranska uporaba lesonitnih plošč — najuspešnejša reklama

Zadovoljstvo gostov bo tudi v bodoče cilj delovnega kolektiva

HOTELA »KANDIJA« V NOVEM MESTU

Vsem gostom čestitamo za 1. maj in 10. obletnico osvoboditve

K PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE ČESTITA

»Opekarna« Ilirska Bistrica

Izdajujemo zidno, votlo in porno opeko ter strešno opeko (korce) po solidnih cenah

Trgovsko podjetje »VINO« ILIRSKA BISTRICA

čestita za praznik 1. maja in 10. obletnice osvoboditve vsemu delovnemu ljudstvu

Odjemalcem nudimo po konkurenčnih cenah sortna in namizna istrska vina veliko izbiro likerjev in žganih pijač ter »JUGOCOCKTA« produktov

Živel 1. maj, praznik delovnega ljudstva, živila 10. obletnica osvoboditve!

TRGOVINA »Jelka« ILIRSKA BISTRICA

Svojim odjemalcem nudimo vse vrste živil, kuhinjske potrebščine, posodo in steklo

Ob 1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestita

Trgovina »Metal« ILIRSKA BISTRICA

Svojim odjemalcem nudimo vse vrste železnine, elektromaterial, barve, lake, kuhinjsko posodo in tehnični material

K Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve čestita vsemu delovnemu ljudstvu

Trgovina »TEKSTILIJA« Ilirska Bistrica

Svojim odjemalcem nudimo vse vrste tekstilnega blaga, konfekcije in galanterijsko blago

ŽIVEL 1. MAJ!

1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestita

Kmetijska zadruga Pivka

z vsemi svojimi poslovalnicami in odseki

Nudimo prehrabene, reprodukcijske in druge artikle. Odkup kmetijskih pridelkov, lesa in živine

Delovni kolektiv
Strojnih tovarn Trbovlje

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k mednarodnemu prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

Tovarna rudarskih strojev in transportnih naprav

K največjemu delavskemu prazniku 1. maju čestita kolektiv trgovskega podjetja

ŽELEZNINA TRBOVLJE

vsemu delovnemu ljudstvu z željo, da bi dosegli čimveč uspehov pri gradnji socializma

Se priporočamo!

POSLOVALNICE: ŽELEZNINA VOJENSKA 33 • PARTIZANSKA 19 • 1. JUNIJA 7 (GORIVO IN MAZIVO)

»Rog«
 TRGOVSKO PODJETJE EN GROS
 Novo mesto
 Tel. upravn. 158 Skladišče: 128

Tekstil Galanterija Prehrana

Solidna postrežba
 Nizke cene

Prehrana, tekstil, galanterija, steklo

Čestitamo vsem cenjenim odjemalcem k Prazniku dela

Delovni kolektiv
 Industrije lesnih proizvodov

Oprema
 Maribor, Partizanska 15

čestita k delavskemu prazniku 1. maju vsem svojim dobaviteljem in odjemalcem

Proizvajamo v prvovrstni izdelavi:

POHIŠTVO sobno in kuhinjsko, furnirano in pleskano, otroške postelje

Delovni kolektiv lesnega podjetja

ZALES LITIJA

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k 1. maju, delavskemu prazniku

Delovni kolektiv

ELEKTRARNE TRBOVLJE

Vsem delovnim ljudem širom po naši domovini čestitamo k prazniku dela 1. maju in k 10. obletnici osvoboditve

Kolektiv
 Splošnega gradbenega podjetja

PIONIR NOVO MESTO

čestita za 1. maj vsemu delovnemu ljudstvu in sorodnim kolektivom ter jim želi še obilo delovnih zmag pri gradnji socializma

Kmetijska zadruga z o. j. Brestanica

s trgovino, mesnico, odkupnimi in pospeševalnimi odseki, zadržnim posestvom ter gostiščem

čestita k Prazniku dela!

Kolektiv trgovskega podjetja

Potrošnja TRBOVLJE

pošilja vsemu delovnemu ljudstvu borbene pozdrave k delavskemu prazniku 1. maju

Obiščite naše poslovalnice: Rudniški konzij, (Mahkovec), (Podlesnik), Posetje, (Štih) Zasavje

Vsem cenjenim odjemalcem in vsemu delovnemu ljudstvu čestita ob 10. obletnici osvoboditve in k Prazniku dela delovni kolektiv trgovskega podjetja

PRESKRBA TRBOVLJE

V naših poslovalnicah Delavski dom, »Terezija« (Požun), Terezija (Razbošek), Retje (Prelogar) Beviško in Komisija boste vlnudno postreženi

Obiščite nas!

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

Izbira, Trbovlje

čestita vsem svojim odjemalcem in vsemu delovnemu ljudstvu ob 10. obletnici osvoboditve in delavskemu prazniku 1. maju

Obiščite naše poslovalnice (Radej, Paš, Dežman, Rozman), kjer boste hitro in solidno postreženi

Delovni kolektiv gradbenega podjetja

Graditelji TRBOVLJE

čestita svojim poslovnim prijateljem in vsemu delovnemu ljudstvu ob 10. letnici osvoboditve in k delavskemu prazniku 1. maju

INDUSTRIJA PERILA NOVO MESTO

izdeluje moško perilo priznane in solidne kvalitete — cene ugodne — izbira velika!

Delovni kolektiv čestita vsemu delovnemu ljudstvu za 1. maj

KOLEKTIV

KMETIJSKE ŠOLE GRM

čestita k delavskemu prazniku vsem, ki delajo za dvig kmetijske proizvodnje

Delovni kolektiv

INDUSTRIJA OBUTVE NOVO MESTO

pošilja vsem delovnim kolektivom in vsem delovnim ljudem prvomajski pozdrav!

KINO LITIJA IN BRIVSKI SALON

čestitata k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

Ob prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestita

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM RIBNICA NA DOLENJSKEM

Svojim odjemalcem nudimo špecerijsko blago, manufakturo, konfekcijo in galanterijsko blago ter se priporočamo

USNJE NOVO MESTO

ima vedno v zalogi veliko izbiro vsakovrstnega usnja in čevljarjskih potrebščin

Čestita in se priporoča vsem odjemalcem ob Prazniku dela

naj živi 1. MAJ!

Delovni kolektiv

ZADRUŽNEGA TRGOVSKEGA PODJETJA ČRNOMELJ

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k 1. maju in mu želi še večjih delovnih zmag

Delovni kolektiv

Trsnice in drevsnice Metlika

želi k delavskemu prazniku mnogo uspehov

Delovni kolektiv

SPLOŠNEGA TRGOVINSKEGA PODJETJA ČRNOMELJ

čestita vsem delovnim ljudem k prazniku dela 1. maju in deseti obletnici osvoboditve

K Prvemu maju 1955 čestita vsem kolektivom in želi mnogo uspehov podjetje

AVTOPREVOZ ZAGORJE OB SAVI

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE LITIJA

čestita k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

KMETIJSKA ZADRUGA LITIJA

čestita k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

Ob 10. obletnici osvoboditve kličemo vsemu ljudstvu naše domovine: Naj živi 1. maj!

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

»Vitaminka« Trbovlje

čestita k Prazniku dela

Delovni kolektiv rudniške restavracije

KANIŽARICA pri Črnomlju

čestita k Prazniku dela

Za praznik dela 1. maju in 10. obletnico osvoboditve čestita vsem delovnim kolektivom in vsemu delovnemu ljudstvu

»ŽELEZNINA«
Kočevje

Svojim odjemalcem nudi vse vrste železnice, kuhinjske posode in stekla ter se še za naprej toplo priporoča

K prazniku dela 1. maju in še posebej ob 10. obletnici osvoboditve čestita

Okrajni ljudski odbor Kočevje

vsemu delovnemu ljudstvu z željo, da še nadalje doprinaša svoj delež k socialistični izgradnji domovine!

Ob prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestita

Trgovsko podjetje

Kmetijstvo
Kočevje

Odjemalcem nudimo po najnižjih dnevah cenah vse vrste kmetijskih strojev, umetna snovila in gradbeni material. Preskrbimo vam tudi kurivo potom naše poslovalnice

K prazniku dela — 1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestita vsem kolektivom in delovnim ljudem

Svojim odjemalcem nudimo kmetijske in gozdne proizvode po solidnih cenah

Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje

Tekstilana

Tovarna suknja Kočevje

Želi vsem delovnim ljudem in kolektivom naše domovine za praznik dela 1. maja in 10. obletnico osvoboditve mnogo sreče in uspehov pri graditvi socialističnega gospodarstva

Izdelujemo volneno blago iz mikane česane preje za moške obleke in plašče, za damske kostume in plašče po solidnih cenah

K prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve želi vsem kolektivom in delovnim ljudem mnogo uspehov pri graditvi boljše bodočnosti!

Gostinsko podjetje

Ribnica na Dolenjskem

Buffet »Lepovče«, Ribnica — Gostišče »Ugar«, Ribnica — Gostišče »Pri Ribničanu«, Ribnica »Mesarija Ribnica« — »Kino«, Ribnica

Vsem svojim cenjenim gostom, odjemalcem in obiskovalcem se še vnaprej toplo priporočamo

Delovni kolektiv tovarne sadnih izdelkov

»BELSAD«
Crnomelj

se še nadalje priporoča svojim odjemalcem z zagotovilo, da jim bo vedno solidna postrega! Živel 1. maj in 10. obl. osvobo. ditve

Gostinsko podjetje **»Vino - Kaper«** Kočevje

s svojima poslovalnicama »Kolodvor« in »Rudnik«, Kočevje

čestita za praznik dela 1. maj in 10. obletnico osvoboditve vsem delovnim ljudem, svojim cenjenim gostom ter se še naprej toplo priporoča za obisk

Veljtrgovina z železnino in tehničnim materialom

ŽELEZNINA

Novo mesto

Vsem delovnim kolektivom kakor tudi svojim cenjenim odjemalcem želi ob 1. maju mnogo uspeha v bodočem delu in se jim tudi vnaprej priporoča

Mizar **ŠTRAUS JOŽE** Gotna vas
čestita in se priporoča

K največjemu prazniku delovnega ljudstva 1. maju in 10. obletnici osvoboditve čestita vsem delovnim kolektivom

Gospodarsko podjetje **KLEPARSTVO**
Kočevje

Izdeluje vsa stavbena in galvanizirana kleparska dela ter se priporoča

Cenjenim investitorjem, dobaviteljem, in ostalim s katerimi imamo poslovne zveze, sporočamo, da se je Gradbeno in obnovitveno podjetje GOP preimenovalo v

Gradbeno podjetje **Gradbenik**

Novo mesto, Gerdešičeva 6
Telefon: 19. Brzovjav: Gradbenik Novo mesto

Podjetje izvršuje adaptacije vseh vrst, nizke in visoke gradnje. Delovni kolektiv podjetja želi ob Prazniku dela vsemu delovnemu ljudstvu obilo uspehov pri skupnih naporih za boljše bodočnost

DELOVNI KOLEKTIV **KMETIJSKE ZADRUGE Z O.J. METLIKA**
pošilja borbene pozdrave k prazniku dela 1. maju

Zadružno trgovsko podjetje

Les
Novo mesto

odkupi in prodaja vse vrste lesa — gozdnih sortimentov rezan les, hlodovino, celulozni les, jamaki les, taninski les, drva za kurjavo itd. po konkurenčnih cenah. V svojem sklopu ima poslovalnico »Kurivo«, ki oskrbuje potrošnike s drvmi in premogom. Kupci — prodajalci, poslužite se našega podjetja!

Vsem našim odjemalcem in prodajalcem kakor tudi ostalim delovnim ljudem čestita k prazniku delovnega ljudstva in k 10. obletnici osvoboditve

Občinski ljudski odbor Šmarjeta

čestita v imenu vseh svojih občanov in v svojem imenu vsem državljanom za 1. maj in 10. obletnico osvoboditve

V okusni obliki in fini izdelavi vam podjetje

MIZARSTVO
NOVO MESTO

izdela pohištvo ali opremlja lokal in delovni prostor. Kolektiv vam čestita k prazniku osvoboditve in 1. maju

Občinski ljudski odbor Škocjan

čestita vsem svojim občanom in vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku dela 1. maju in jim želi še večjih uspehov pri nadaljnjem delu

ZDRAVILIŠČE **Šmarješke Toplice**

se bo tudi v bodoče potrudilo, da bodo vsi gostje odhajali iz zdravilišča zadovoljni spočiti in ozdravljeni. Ob priliki obeh velikih praznikov čestita kolektiv zdravilišča vsem delovnim ljudem

PODJETJE **KROJAČ** NOVO MESTO

nudi v svojem obratu veliko izbiro vsakovrstnega blaga za moške obleke. Izdeluje po meri moške obleke, ženske kostime in uniforme. Priporoča se za naročila. Istočasno čestita vsem delovnim ljudem in svojim odjemalcem k Prazniku dela

LO Mestne občine Metlika Obč. odbor SZDL Metlika
Obč. komite ZK Metlika Obč. odbor ZB Metlika

čestitajo vsem delovnim ljudem svoje občine k prazniku dela 1. maju

»Savinja«

lesna industrija

Celje

Nudimo Vam družinske spalnice iz vseh vrst furnirja, mehke spalnice, kuhinjsko opremo, delovne kabinete, kavče, otomane, trodelne žimnice in vložke za postelje. Razen tega Vam nudimo mehak in trd rezan les, plemenite in slepe furnirje, kakor tudi raznovrstno embalažo in galanterijske izdelke

Delovni kolektiv čestita vsem delovnim kolektivom k Prazniku dela ter jim želi še mnogo uspehov pri izgradnji socializma

Občinski ljudski odbor BEGUNJE

(pri Lescah)

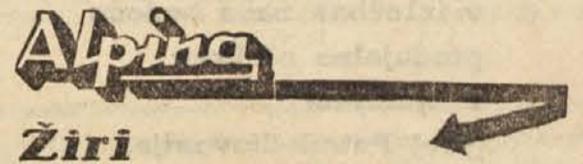
z množičnimi organizacijami in gospodarskimi podjetji: »Elan«, »Industrija sukna«, »Gorenjska opekarna« ter ostalimi podjetji, čestita k Prazniku dela

OB 10. OBLETNICI OSVOBODITVE pa še posebej občutimo veselje, da naš kraj ni več kraj trpljenja in smrti, ampak mirni dom vsem, ki so potrebni počitka

PLANINCI, SMUČARJI, LOVCI IN TERENSKI DELAVCI POSLUŽITE SE KVALITETNIH ČEVLJEV, KI JIH NUDI

Tovarna čevljev

ŽELI VSEM SVOJIM ODJEMALCEM OB PRAZNIKU 1. MAJU - OBILO USPEHOV

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE OBUTVE

Peko

IN
PRODAJNO OSEBJE
83 INDUSTRIJSKIH
PRODAJALN

čestita vsem delovnim
ljudem Jugoslavije
ob 10. obletnici osvoboditve
in za praznik - 1. maj

CELJSKA
TISKARNA,
PAPIRNICA in
KNJIGARNA

CELJE

Trg V. kongresa
števil. 3

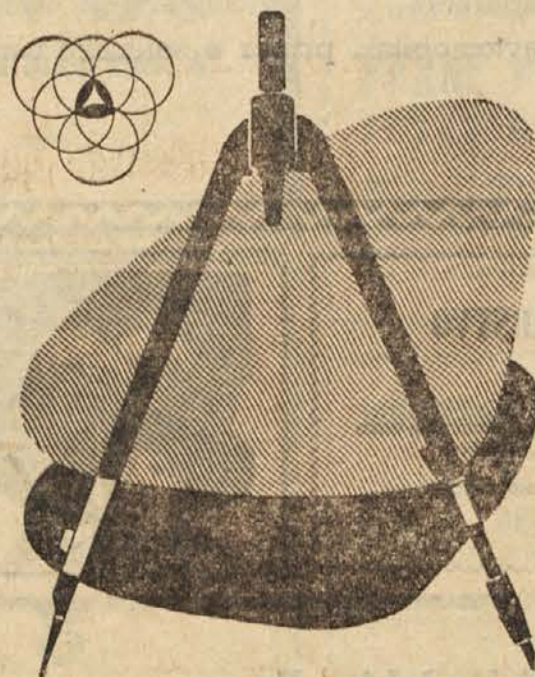

čestita k delavskemu
prazniku vsem delovnim
kolektivom
in delovnim ljudem
Naj živi naš praznik -
1. maj!

»NIKO«

tovarna kovinskih in elektromehaničnih izdelkov

ŽELEZNIKI

Izdeluje:

KOVINSKE
IZDELKE
ZA PISARNE
IN ZA
LABORATORIJE

Naše proizvode
vsakomur
priporočamo

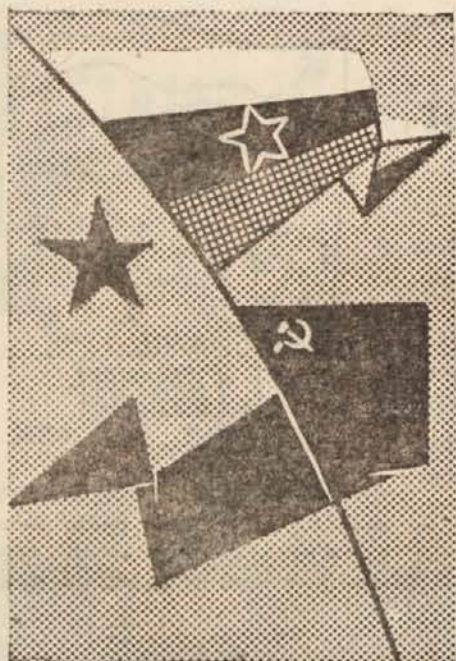
Čestitamo k delavskemu prazniku vsem odjemalcem
in delovnim kolektivom v naši državi

Čestitamo k delavskemu prazniku
in k 10. obletnici svobodne gra-
ditve socialistične Jugoslavije vsem
delovnim ljudem naše domovine

Delovni kolektiv

Lesno predelovalne industrije PODPEČ

Občinski ljudski odbor
Bohinjska Bistrica
Občinski ljudski odbor Srednja vas
Občinski komite ZKS
Socialistična zveza delovnega ljudstva
Zveza borcev - Bohinj

iskreno čestitajo k mednarodnemu prazniku 1. maju
in 10. obletnici osvoboditve

V Bohinju smo ponosni, da smo med drugo svetovno vojno
prispevali velike človeške in gmotne žrtve za zmago
delovnega ljudstva. V neenakem boju s sovražniki
človeškega napredka smo skupaj z delavci in kmeti
Titove Jugoslavije zmagali in zmagujemo tudi napore
pri graditvi socializma

Oglejte si naše proizvode
v izložbah naše bodoče
prodajalne »Iskra«
v Ljubljani
(prej Putnik-Slovenija,
zgradba hotela »Slon«)

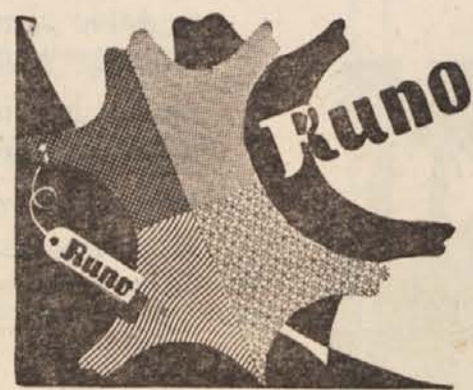

Vsem delovnim kolektivom čestita
in želi novih uspehov ob Prazniku dela
delovni kolektiv tovarne

ISKRA - KRANJ

Proizvaja in dobavlja:

vse vrste avtomatskih telefonskih central • telefonske aparate • električne ure in
urne naprave • tonske kinoaparature • električne vrtilne stroje • električne meril-
ne instrumente • električni avtomobilski pribor • selenske usmernike • instalacijski
material

Tovarna usnja Runo

in Trgovsko podjetje
Runo Tržič

želita vsem kolektivom in delovnim ljudem ob Prazniku
dela mnogo uspehov

ELEKTRO-RADIO-SERVIS BLED

čestita vsem sorodnim podjetjem,
poslovnim prijateljem in vsem delovnim
ljudem k 1. maju in 10. obletnici
osvoboditve

Prodajamo in popravljamo
vseh vrst radioaparate, vse vrste
električnih instalacij (kubalnice
ogrevalce itd.)

OBRTNO MIZARSTVO IN PLESKARSTVO KOROŠKA BELA - JAVORNIK

čestita vsem sorodnim podjetjem, poslovnim prijateljem in vsem
delovnim ljudem k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

Vsa v našo stroko spadajoča dela izvršujemo solidno
in po najnižjih dnevnih cenah

Okrajna Zadružna zveza Kranj

čestita vsem delovnim ljudem ob prazniku dela — 1. maju

Občinski ljudski odbor Gorje pri Bledu

in vse množične organizacije čestitajo k prazniku dela —
1. maju in 10. obletnici osvoboditve

TOVARNA DROBNE LESNE EMBALAŽE

VINTGAR

POŠTA GORJE PRI BLEDU

čestita vsem poslovnim prijateljem, sorodnim podjetjem in vsemu delovnemu ljudstvu k
prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

Kmetijska zadruga Žiri

želi vsem kolektivom ob Prazniku dela
mного uspehov pri dvigu kmetijstva

Restavracija »Vintgar« pri Bledu

čestita vsem cenjenim gostom in vsemu
delovnemu ljudstvu k Prvemaju

TRGOVSKO PODJETJE

»IZBIRA« - Ljubljana

ČESTITA K PRAZNIKU DELA 1. MAJU IN 10. OBLETNICI OSVOBODITVE VSEM SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM IN VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU!

Vsem delovnim kolektivom, poslovnim prijateljem in delovnim ljudem čestita ob Prazniku dela

1. MAJU 1955

z željo za nadaljnje uspehe pri graditvi socializma in lepše bodočnosti

KOKSARNA

»BORIS KIDRIČ« - Lukavac

Brzjavci: KOKSARNA LUKAVAC, telefoni: 601 in 461 Tuzla

Izdelki:

KOKS VSEH VELIKOSTI
SUROVI KATRAN
LAHKO KATRANSKO OLJE
SREDNJE KATRANSKO OLJE
ANTRACENSKO OLJE
KATRANSKA SMOLA
SUROVI BENZOL

PRVOTOK
CISTI BENZOL
TOLUOL
SOLVENTNA NAFTA
AMONIJEV SULFAT
(umetno gnojilo)
SUROVI NAFTALIN

Za vsa pojasnila vprašajte komercialni sektor — prodajni oddelek Koksarne »BORIS KIDRIČ« — LUKAVAC

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNEMU LJUDSTVU NAŠE DOMOVINE

ČESTITA

OB MEDNARODNEM PRAZNIKU DELA

1. MAJU 1955

Z ŽELJO ZA ČIMVEČJI USPEH PRI NADALJNI GRADITVI SOCIALIZMA

DELOVNI KOLEKTIV

ZAVODA RR — NIŠ

INDUSTRIJA STOLARIJE

»TODOR DUKIN«

BEOGRAD — Zmaja Od Noćaja 12

telefoni: 26-390, 22-381, 25-385

čestita vsem svojim poslovnim prijateljem in delovnim kolektivom ob 1. maju 1955 z željami za čim boljši uspeh pri delu!

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNIM LJUDEM NAŠE DEŽELE ČESTITAMO K VELIKEMU PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA — 1. MAJU

KOLEKTIV

TOVARNE REZILNEGA ORODJA

ČAČAK

KINEMATOGRAFSKO
PODJETJE

»STORŽIČ«

SVOBODA — KRANJ

★

čestita k največjemu prazniku delovnega ljudstva 1. MAJU

KMETIJSKA ZADRUGA

GORENJA
VAS

čestita vsem delovnim ljudem k prazniku 1. MAJU

JADRANSKA LINIJSKA PLOVIDBA

ČESTITA OB PRAZNIKU 1. MAJA SVOJIM KOLEKTIVOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM

GOSTILNA

»Goštej« KRANJ

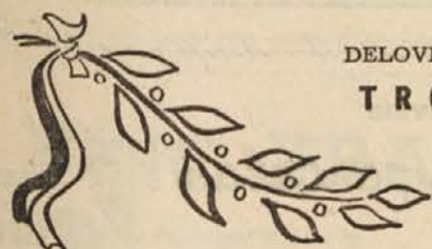
čestita svojim gostom k prazniku dela 1. maju

Kmetijska
zadruga
PIJAVA GORICA
Škofljica

čestita vsem delovnim ljudem k prazniku dela 1. maju

Oglašujte v našem listu!

DELOVNI KOLEKTIV
TRGOVINE

»POHIŠTVO«

LJUBLJANA • Wolfova ulica št. 6

čestita k 1. MAJU in deseti obletnici osvoboditve vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem!

KOLEKTIV

PARNE PEKARNE IN SLAŠČIČARNE JESENICE

bo za Praznik dela in 10-letnice osvoboditve podvojil svoje napore, da bo vsestransko zadovoljil svoje potrošnike in ostale goste. Zato od vsega srca kličemo:

živel

1. MAJ!

Delovni kolektiv

ŽELEZNIŠKEGA GRADBENEGA PODJETJA ŠT. 8

BEOGRAD — MALEŠKA ULICA 34

TELEFONI: 50-189, 50-803 IN 50-680

ČESTITA VSEM SVOJIM INVESTITORJEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM K PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA — 1. MAJU!

Industrijsko crevarsko preduzeće

EKSPORT-IMPORT

BEOGRAD, Ulica 29. novembar 117,
telefon 33-409

čestita vsem svojim poslovnim prijateljem in delovnemu ljudstvu vse naše države ob 1. MAJU!

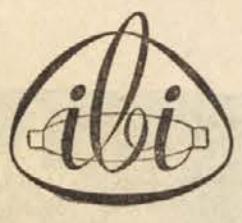
INDUSTRIJA KOVINSKEGA OKOVJA

»BANE SEKULIĆ« SOMBOR

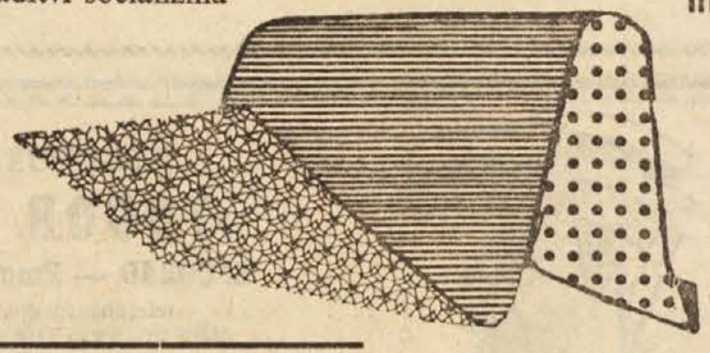
čestita svojim odjemalcem in delovnemu ljudstvu vse naše domovine ob velikem prazniku 1. MAJU

Delovni kolektiv
**Industrije
 bombažnih izdelkov
 KRANJ**

Čestita k Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem in jim želi obilo uspehov pri graditvi socializma

Ljudski odbor mestne občine Tržič
 Občinski komite ZKJ Tržič
 Občinski odbor SZDL Tržič
 Občinski odbor ZB NOV
 Občinski komite LMS Tržič

čestitajo svojim občanom k prazniku dela - 1. maju - in jim želijo še mnogo novih zmag pri graditvi socializma v naši domovini

Republiški odbor

**Ljudske
 prosvete Slovenije**

Ob delavskem prazniku - 1. maju - in deseti obletnici osvoboditve čestita vsem prosvetnim društvom in okrajnim odborom

Trgovsko podjetje

**KONJUH
 KRANJ**

ČESTITA VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU K PRAZNIKU 1. MAJU

KOLEKTIV

**TOVARNE LESOVINE
 IN LEPENKE** Prevalje

K 10. obletnici osvoboditve in Prazniku dela čestitamo vsem našim odjemalcem in dobaviteljem

TOVARNA KOLES

'ROG'

LJUBLJANA, Trubarjeva ulica

Čestitamo k Prazniku dela in deseti obletnici osvoboditve

Kolektiv
VINARSKE ZADRUGE

DRMOZ, iskreno čestita vsem odjemalcem in vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku 1. MAJU!

DELOVNI KOLEKTIV
 gostinskega podjetja

Šestica

čestita k ljudskemu prazniku 1. maju, kakor tudi 10. obletnici osvoboditve

CRUDA EXPORT-IMPORT
 LJUBLJANA

čestita ob prvem maju in deseti obletnici osvoboditve vsem delovnim kolektivom in svojim poslovnim prijateljem

K prazniku 1. MAJA in k 10. obletnici osvoboditve čestita vsemu delovnemu ljudstvu socialistične domovine kolektiv
**Ptujske knjigarne
 in papirnice**

Letovišče
"BORL"

čestita k 1. maju in 10-letnici osvoboditve. - Priporoča se za številni obisk z ugodnimi cenami in solidno postrežbo.

Kolektiv trgovine
Steklo-porcelan
 PTUJ

čestita vsem svojim odjemalcem, poslovnim prijateljem in vsemu delovnemu ljudstvu k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA

TEXTIL IMPEX

LJUBLJANA - BEETHOVNOVA UL. 13

čestita k delavskemu prazniku - 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

Goreniska oblačilnica - Kranj

s poslovalnico na Jesenicah Vam nudi konfekcijo v modernih vzorcih
Delovni kolektiv Gorenjske oblačilnice čestita vsemu delovnemu ljudstvu k 1. maju

TRGOVSKO PODJETJE ZARJA JESENICE
Gospodsvetska cesta

čestita vsem svojim potrošnikom, poslovnim prijateljem in ostalim delovnim ljudem k Prvemu maju in 10. obletnici osvoboditve
Vse vrste moškega in ženskega tekstila, konfekcije, usnjene galanterije, parfumerije itd. so potrošnikom na razpolabo v naših trgovskih lokalih

Obrtno podjetje

UNIFORMA KRAJN

ČESTITA K PRAZNIKU DELA
PODJETJE IZDELUJE IN PRODAJA UNIFORME VSEH VRST KAKOR TUDI CIVILNE OBLEKE ZA MOŠKE IN ŽENSKES TER KONFEKCIJO IN KRAVATE

Delovni kolektiv Trgovskega podjetja **PREDVOR**

želi vsem delovnim kolektivom mnogo uspehov pri graditvi socializma

TOVARNA USNJA STANDARD KRAJN

želi vsem kolektivom in delovnim ljudem ob Prazniku dela mnogo uspehov pri graditvi naše boljše bodočnosti

RESTAVRACIJA Kranjski dvor
Kranj

čestita vsem cenjenim gostom k Prazniku dela in se priporoča za nadaljnji obisk

Živel 1. MAJ!

Tovarna čipk in vezenin - Bled

čestita vsem svojim odjemalcem, poslovnim prijateljem in vsemu delovnemu ljudstvu k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve
Izdelki naše tovarne uživajo svetovni sloves, ki ga bodo ohranili tudi v prihodnje

TRGOVSKO PODJETJE **KOKRA - KRAJN**

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku dela 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

AVTOSERVIS - BLED

čestita vsem svojim poslovnim prijateljem, sorodnim podjetjem in vsemu delovnemu ljudstvu k Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve
Generalna in specialna popravila vseh vrst avtomobilov in drugih motornih vozil. - Avtomobilski promet. Bencinska črpalka — Vljudno se priporočamo

DRŽAVNI OBRJNI MOJSTER

Hribar Jakob

Ključavničarstvo in vodovod **Jesenice**

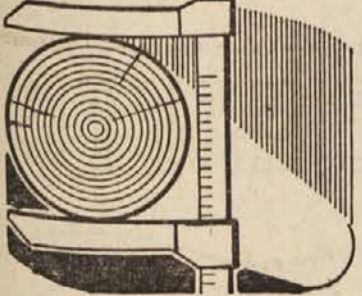
čestita vsem sorodnim podjetjem in poslovnim prijateljem k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve!

VINO KRAJN

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku dela 1. maju

GOSTIŠČE **»PRI KONIČU«** JAVORNIK

čestita svojim gostom in vsem delovnim ljudem k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve. V dneih praznovanja vam bodo v našem lokalu na razpolago prvovrstna vina in druge pijače ter najboljša jedila

Lesno industrijsko podjetje LIP JELOVICA in LIP TRATA v Škofji Loki sta se združili v skupno podjetje

Jelovica Škofja Loka
NADZADRUŽNI LESNI KOMBINAT

Delovni kolektiv čestita za 1. maj vsemu delovnemu ljudstvu

GOSTINSKO PODJETJE **HOTEL »JEZERO« BOHINJ**

čestita vsemu delovnemu ljudstvu in sorodnim podjetjem k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

GOSTIŠČE **Pri Jankotu** Borovlje, pošta Javornik

iskreno čestita svojim gostom k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve

KRAJEVNO KOVAŠTVO

»SEKIRA« KAMNA GORICA

čestita vsem svojim poslovnim prijateljem in vsemu delovnemu ljudstvu k 1. maju in 10. obletnici osvoboditve. — Kmetijske zadruge, kmetovalci in gozdni delavci! Tudi v prihodnje vam bodo naše sekire, cepini in drugo orodje odlično pomagalo pri vašem delu

GRAND HOTEL **»TOPLICE« - BLED**

čestita vsem svojim cenjenim gostom, sorodnim podjetjem in vsemu delovnemu ljudstvu k 1. maju in vljudno vabi na obisk v prazničnih dneih. Solidna postrežba in zmerne cene. Prav tako čestitamo k 10. obletnici osvoboditve

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE

VOLNENKA

LJUBLJANA

POZDRAVLJA
VSE DELOVNE KOLEKTIVE ZA

1. MAJ

IN ČESTITA
VSEM DELOVNIM LJUDEM OB

DESETI OBLETNICI
OSVOBODITVE

K PRAZNIKU DELA 1. MAJU IN
10. OBLETNICI OSVOBODITVE
ČESTITA VSEM SVOJIM ODJEMAL-
CEM IN DOBAVITELJEM

KOLEKTIV

**BLAGOVNICE
TROMOSTOVJE
LJUBLJANA**

T
TRGOVSKO PODJETJE S TEKSTILOM NA VELIKO

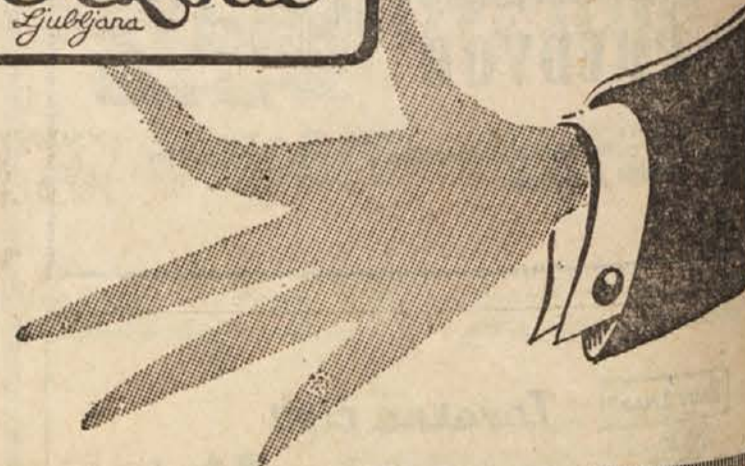
»LEKSTIL«

LJUBLJANA, CIRIL METODOVA 3

Skladišča: manufakturno, tekstilna galanterija, bombažno

čestita
k 10. obletnici osvoboditve
vsem delovnim kolektivom,
svojim odjemalcem in do-
baviteljem ter vsemu
delovnemu ljudstvu FLRJ!

Trgovsko podjetje »VESNA«, Celje, Cankarjeva 2
Pisarnice: »Galanterija«, Cankarjeva 2, »Drogerija«, Prelova 11, »Parfumerija«, Trg V. kongresa 2
čestita vsem delovnim ljudem Jugoslavije k Prazniku dela in 10. obletnici osvoboditve

Kmetijska zadruga KOVOR

želi vsem kolektivom ob PRVEM MAJU
mного uspehov pri dvigu našega kmetijstva

DELOVNI KOLEKTIV
OBRTNEGA PODJETJA

„Mesar“

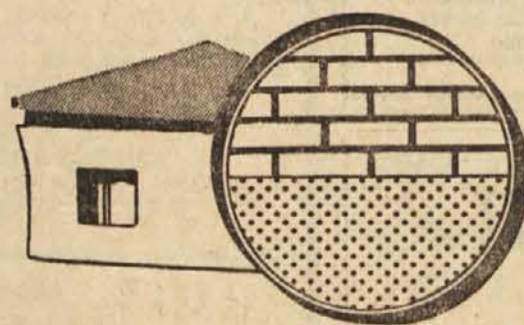
LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA 6

čestita vsem svojim odjemalcem

k PRAZNIKU DELA in 10. OBLETNICI OSVOBODITVE

Delovni kolektiv

**STAVBENEGA
MIZARSTVA**

Ljubljana
SLOMŠKOVA ULICA 16

čestita vsemu delovnemu ljudstvu
k Prazniku dela 1. maju
in 10. obletnici osvoboditve

COMMERCE

ZASTOPSTVO INOZEMSKIH TVRDK

LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 7

TELEFON: 22-241 — TELEX: 03-183

s svojimi predstavništvi:

ZAGREB, Trg žrtava fašizma 2/II, telefon 32-431
BEOGRAD, Ulica 7. jula 34, telefon 28-987
SKOPJE, N. Vapcarov 18
SPLIT, Supilova 11, telefon 33-91

čestita vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku
1. maja in 10. obletnici osvoboditve

DELOVNI KOLEKTIV

**PROIZVODNJE NAFTI
LENDAVA**

čestita vsem svojim poslovnim
prijateljem ter vsem delovnim ljudem
Jugoslavije

k Prazniku dela
in deseti obletnici
osvoboditve

